

H. P. BLAVATSKY

Sanojen selityksiä

aananda (sanskri.) Autuus, ilo, onnellisuus, onni. — Herra Buddha Gautaman suosikkioppilaan nimi.

Aatman, tai aatmaa (sanskri.) Kaikkiallinen Henki, jumalainen monadi, ns. "seitsemäs prinssiippi" ihmisen eksoteerisessa "seitsemän"-jaottelussa. Ylisielu.

Absoluutti. Käytettynä Kaikkiallisesta Prinssiipistä (olemuksesta) se ilmaisee abstraktiota, mikä on oikeampaa ja loogisempaa kuin käyttää adjektiivia 'absoluuttinen' siitä, jolla ei voi olla ominaisuuksia eikä rajoituksia.

Aadam Kadmon (hepr.) "ihmisen perustyyppi, ihmiskunta. 'Taivainen ihminen', joka ei ole langennut syntiin. Kabbalistit liittävät sen inhimillisen tajunnan tason kymmeneen sefirothiin." Kabbalassa Aadam Kadmon on ilmennyt Logos ja vastaa meidän *kolmatta* Logostamme, ilmenemättömän ollessa ensimmäinen paradigminen (kreikk. *paradeigma*, malli, esikuva) ihanneihminen, ja kuvatessa maailmankaikkeutta *in abscondito* eli "salaisuudessa" Aristoteleen mielessä. Ensimmäinen Logos on "Maailman valo", toinen ja kolmas sen asteittain syveneviä varjoja.

adepti (lat. *adeptus*). Sillä tarkoitetaan okkultismissa sellaista ihmistä, joka on saavuttanut vihkimyksen asteen ja tullut esoteerisen filosofian tieteen mestariksi.

agnostikko. Tätä sanaa käytti ensimmäisenä prof. Huxley tarkoittaen sillä ihmistä, joka ei usko mitään, jota ei voida aistein todistaa.

agathon (kreikk.) Platonin Korkein Jumaluus, sanallisesti "hyvä". Meidän *Aalaja*'mme tai Maailmansielumme.

ahankaara (eli ahamkaara) (sanskri.) "Minän", itsetietoisuuden eli itsen samaisuuden aate; "minä" eli itsekäs ja *maajaavinen* (harhanomainen) prinssiippi ihmisessä, mikä johtuu tietämättömydestämme, joka erottaa meidän "minämme" kaikkiallisesta ainoasta Itsestä. — Myös persoonallisuus, itsekkyyys.

Ain-Sof (hepr.) "Ääretön" eli "Rajaton" jumaluus ilmenevänä ja laajenevana. Ain-Sof kirjoitetaan myös En-Slof ja Ain-Sulf, sillä ei kukaan, eivät edes rabbiinit, ole täysin varmat vokaaleista. Vanhojen heprealaisten filosofien uskonnollisessa metafysiikassa Ainoa prinssi oli abstraktio niin kuin Parabrahman, vaikka uudenaikaiset kabbalistit ovat onnistuneet käyttämällä apunaan viisastelua ja paradokseja tekemään siitä "Korkeimman Jumalan", eikä mitään muuta sen korkeampaa. Mutta varhaisten kaldealaisten kabbalistien mukaan Ain-Sof oli "vailla muotoa ja olemassaoloa" eikä se "ollut minkään muun kaltainen". (Franck: Die Kabbala, s. 126.) Ettei Ain-Sofia koskaan ole pidetty "Luojana", todistaa ratkaisevasti se tosiasia, että sellainenkin oikeaoppinen juutalainen kuin Filo nimittää "luojaksi" *Logosta*, joka on lähinnä "Rajatonta", ja on "*Toinen Jumala*". — "*Toinen Jumala* on sen (Ain-Sofin) viisaudessa", sanoo Filo "*Quaest et Solut*"issa. Jumaluus on *ei mitään*; se on nimetön, ja sitä sanotaan sen vuoksi Ain-Sofiksi — sillä sana *ain* merkitsee *ei mitään*. (Katso myös Franckin *Kabbalaa*, s. 153.)

aleksandrialaiset filosofit (eli aleksandrialainen koulukunta). Tämä kuuluisa koulukunta syntyi Egyptin Aleksandriassa, joka oli pitkiä aikoja oppineisuuden ja filosofian keskus. Se oli kuuluisa kirjastostaan, jonka Ptolemaios Soter perusti aivan hallitus kautensa alussa (Ptolemaios kuoli v. 233 eKr.) — kirjastossa oli aikanaan 700 000 kirjoituskääröä eli nidettä (Aulus Gellius) —, museostaan, ensimmäisestä todellisesta tiede- ja taideakatemiastaan, maailmankuuluista oppineistaan, jollainen oli Euklides, tieteellisen geometrian isä; Apollonios Pergalainen, vieläkin jäljellä olevan kartioleikkauksia käsittelevän teoksen kirjoittaja; Nikomakhos, aritmeetikko; tähtien tutkijoistaan, luonnonfilosofeistaan, anatomeistaan kuten Herophilos ja Erasistratos; fyysikoistaan, muusikoistaan, taiteilijoistaan jne. Mutta se tuli vieläkin kuuluisammaksi eklektisestä (valikoivasta) *uudesta* platonisesta koulustaan, jonka perusti Ammonios Sakkas v. 173 jKr.; hänen oppilaitaan olivat Origenes, Plotinos ja monet muut, nyt historian kuuluisat miehet. Maineikkaimmat gnostikkojen koulukunnat saivat alkunsa Aleksandriassa. Filo Judaeus, Josefus, Jamblikhos, Porfyrios, Klemens Aleksandrialainen, tähtitieteilijä Eratosthenes, neitsytfilosofi Hypatia ja lukemattomat muut toisen suuruusluokan tähdet, kaikki eri aikoina kuuluivat näihin suuriin koulukuntiin ja auttoivat Aleksandriaa

tulemaan erääksi täysin oikeutetusti mainehikkaimmaksi oppineisuuden keskuspaikaksi, mitä maailma koskaan on synnyttänyt.

alkemia, arabiankielessä *al-khemi* merkitsee luonnon kemiaa. Al-khemi eli al-kimia on oikeastaan arabialaistunut kreikkalainen sana khymos, joka merkitsee kasvista puristettua "mehua". Alkemia on tekemisissä luonnon hienompien voimien ja aineen, jossa niiden havaitaan vaikuttavan, eri olosuhteitten ja tilojen kanssa.

Koettaessaan paljastaa vihkimättömälle niin paljon *Mysterium Magnum*'ista (suuresta salaisuudesta), kuin on turvallista itsekään maailman käsissä, alkemisti käyttää enemmän tai vähemmän keinotekoista kieltä verhona. Alkemisti edellyttää ensimmäisenä perusaatteenaan, että on olemassa tietty *yleisliuotin* tasalaatuisessa aineksessa, josta alkuaineet ovat kehittyneet; tätä ainesta hän sanoo puhtaaksi kullaksi eli *summum materiae* (aineen summa). Tällä liuottimella, jota myös nimitetään *menstruum universale*, on voima poistaa kaikki sairauden idut ihmisruumiista, nuorentaa ja pidentää elämää. Sellainen on *lapis philosophorum* (viisasten kivi).

Alkemian toi ensimmäisenä Eurooppaan Geber, suuri arabialainen tietäjä ja filosofi kahdeksannella sataluvulla meidän ajanlaskumme mukaan; mutta se tunnettiin ja sitä harjoitettiin jo aikakausia ennen Kiinassa ja Egyptissä. Lukuisia alkemiaa käsitteleviä papyruksia ja muita todistuksia siitä, että se oli kuninkaiden ja pappien suosima harrastus, on kaivettu esiin ja pantu säilöön "hermeettisten asiakirjojen" nimisinä (katso *Tabula Smaragdina* — smaragditaulu). Alkemiaa tutkitaan kolmelta eri kannalta, joita kutakin voidaan tulkita monilta eri puolilta, nimittäin *kosmiselta*, *inhimilliseltä* ja *maalliselta* kannalta.

Näitä kolmea eri tapaa kuvattiin kolmella alkemiallisella käsitteellä — rikillä, elohopealla ja suolalla. Eri kirjailijat ovat maininneet, että näitä menettelytapoja on vastaavasti kolme, seitsemän, kymmenen ja kaksitoista; mutta he kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että alkemiolla on vain yksi tarkoitus: muuttaa epäjalot metallit puhtaaksi kullaksi. Mutta sitä, mitä tuo *kulta* todella on, ymmärtävät sängen harvat ihmiset aivan täsmällisesti. Epäilemättä luonnossa on olemassa sellainen asia kuin halvemman metallin muuttuminen jalommaksi; mutta tämä on vain alkemian eräs puoli, maallinen eli puhtaasti aineellinen, sillä me näemme yhdenmukaisesti saman muutoksen tapahtuvan

maan uumenissa. Kuitenkin tämän tulkinnan ohella ja yläpuolella alkemiolla on olemassa symbolinen, puhtaasti sielullinen ja henkinen merkitys. Kun kabbalisti-alkemisti yrittää toteuttaa ensin mainittua, okkultisti-alkemisti, suhtautuen halveksivasti maalliseen kultaan, kohdistaa koko huomiokykynsä ja ponnistuksensa ihmisen alemman *nelinäisyyden* muuntamiseen taivaalliseksi ylemmäksi *kolminaisuudeksi*, joka, kun se lopullisesti on sulautunut, on yksi. Inhimillisen olemassaolon henkistä, älyllistä, sielullista ja fyysistä tasoa verrataan alkemiassa neljään alkuaineeseen — tuleen, ilmaan, veteen ja maahan, jotka kukin saattavat olla kolmenlaisessa olotilassa, nimittäin kiinteässä, epävakaassa ja haihtuvassa. Maailma tietää hyvin vähän, jos lainkaan tämän filosofian iänikuisen haaran alkuperästä; mutta on varmaa, että se on vanhempi kuin minkään tunnetun eläinratapiirroksen sommittelu, ja koska se on tekemisissä luonnon personoitujen voimien kanssa, se luultavasti on myös kaikkia maailman jumalaistaruja vanhempi. Eikä ole epäilemistäkään, että aineen toiseksi muuttumisen todelliset salaisuudet (fyysisellä tasolla) tunnettiin muinaisina aikoina, ja että ne hävisivät ennen ns. historiallisen ajan aamunkoittoa. Nykyajan kemia saa kiittää parhaista peruskeksinnöistään alkemiaa, mutta ottamatta huomioon viime mainitun epäämätöntä oikeaan osumista väittäessään, että maailmankaikkeudessa on olemassa vain *yksi* perusaine, kemia sijoitti metallit alkuaineitten luokkaan ja on vasta nyt alkamassa löytää karkean erehdyksensä. Myös eräät tietosanakirjojen tekijät ovat pakotetut tunnustamaan, että vaikka useimmat tiedonannot aineen toiseksi muuttumisesta ovatkin petosta ja harhauskoa, "kuitenkin jotkut tapaukset ovat selvästi todistettuja, *mikä tekee ne todennäköisiksi*. Galvaanisen pariston avulla on voitu todeta, että alkaaleillakin (lipeäsuoloilla) on metallinen perusta. Kysymys mahdollisuudesta saada metallia muista aineksista, joissa on sen rakenneosaset, *metallin muuntamisesta toiseksi* — on sen vuoksi jätettävä ratkaisemattomaksi. Eikä kaikkia alkemisteja ole pidettävä petkuttajina. Useat ovat ponnistaneet siinä vakaumuksessa, että he saavuttavat päämääränsä väsymättömällä kärsivällisyydellä ja sydämen puhtaudessa, mitä alkemistit ovat voimakkaasti suositelleet välttämättöminä edellytyksinä heidän työskentelynsä menestymiselle." (Pop. Encyclop.)

altruismi, epäitsekkyyys, lat. sanasta alter, toinen. Egoismin (itsekkyyden) vastainen ominaisuus. Hyvää tarkoittavat teot toisille ihmisille itsensä unohtamalla.

Ammonios Sakkas. Suuri ja todellinen filosofi, joka oli Aleksandriassa ajanlaskumme toisen ja kolmannen vuosisadan välisenä aikana, filaleettien eli "totuuden rakastajien" uusplatonilaisen koulukunnan perustaja. Hän oli köyhästä kodista ja syntyisin kristityistä vanhemmista, mutta hänelle oli suotu niin silmiinpistävä, melkein taivaallinen hyvyys, että häntä sanottiin *theodidaktokseksi*, "Jumalan opettamaksi". Hän kunnioitti kaikkea sitä, mikä kristinuskossa oli hyvää, mutta rikkoi välinsä sen ja kirkkojen kanssa jo nuorella iällä, koska ei voinut nähdä kristinuskon olevan vanhoja uskontoja oivallisempi.

Anaksagoras. (Kuuluisa joonialainen filosofi, joka eli 500 vuotta eKr., tutki filosofiaa Miletoksen Anaksimeneen johdolla ja asettui asumaan Perikleen aikana Ateenaan. Sokrates, Euripides, Arkhelaos ja muut huomattavat miehet ja filosofit kuuluivat hänen opetuslapsiensa ja oppilaittensa joukkoon. Hän oli mitä oppinein tähtientutkija, ja hän oli ensimmäisiä, joka selitti julkisesti sitä, mitä Pythagoras opetti salaisesti — nimittäin planeettojen liikkeitä, auringon ja kuun pimennyksiä jne. Se oli hän, joka opetti teoriaa kaaoksesta nojautuen siihen periaatteeseen, että "tyhjästä ei synny mitään", *ex nihilo nihil fit* — ja atomeista kaikkien kappaleiden perustana ja aineksena, ja jotka atomit "ovat luonteeltaan samaa kuin niiden muodostamat kappaleet". Nämä atomit, hän opetti, pani alkuaan liikkeeseen nous (kaikkiallinen järki, hindujen *maahat*), joka *nous* on aineeton, ikuinen, henkinen olemus; tämän yhdistelmän avulla maailma muodostui, aineellisten karkeitten kappaleiden vaipuessa alas, ja eteeristen atomien (eli tulisen eetterin) noustessa ja levitessä ylempiin taivaallisiin piireihin. Vaikka hän siis esiintyi yli 2000 vuotta ennen nykyaikaista tiedettä, hän opetti, että tähdet ovat samaa ainetta kuin meidän maapallomme, ja aurinko hehkuvaa massaa; että kuu oli pimeä, asuttavaksi kelpaamaton taivaankappale, joka saa valonsa auringolta; ja edellä mainitun tieteen lisäksi hän tunnusti olevansa täysin vakuuttunut siitä, että aistiemme havaitsemaa "*esineiden ja asioiden todellista olemassaoloa*" ei voida kokeellisesti todistaa. Hän kuoli maanpakolaisena Lamsakuksessa 72-vuotiaana.

analogistit. Ammonios Sakkaksen oppilaita sanottiin analogisteiksi, koska heillä oli tapana tulkita kaikki pyhät legendat, jumalaistarut ja mysteerit samankaltaisuuden ja vastaavaisuuden periaatteen mukaisesti, mikä sääntö tavataan nyt kabbalistisessa järjestelmässä, ja etenkin se on huomattavalla sijalla Idän esoteerisen filosofian koulukunnissa. (Katso T. Subba Rown artikkelia "The Twelve Signs of the Zodiac" -teoksessa "Five Years of Theosophy".)

Anima Mundi (lat.). "Maailman sielu", sama kuin pohjoisbuddhalaisten *Aalaja*; jumalainen olemus, joka on kaikissa olennoissa ja esineissä, tunkeutuu niiden lävitse, elähdyttää ja opettaa niitä, pienimmästä aineen atomista ihmiseen ja jumalaan. Se on eräässä mielessä "Salaisen Opin" stanzojen "seitsennahkainen äiti"; aistimisen, tajuisuuden ja erilaistumisen seitsemän tason perusolemus, sekä moraalinen että fyysinen. Korkeimmassa merkityksessään se on *nirvana*; alimmassa *astraalivalo*. Gnostikoilla, varhaiskristityillä ja natsareeneilla se oli feminiininen (naispuolinen); kaksisukuinen muilla lahoilla, jotka ottivat huomioon sen vain sen neljällä alemmalla tasolla; se oli tulinen ja eteerinen luonteeltaan muotojen ulkokohtaisessa maailmassa, ja jumalainen ja henkinen kolmella korkeammalla tasollaan. Kun sanotaan, että jokainen ihmissielu syntyi irtautumalla *Anima Mundi*'sta, tarkoitetaan sillä esoteerisesti, että meidän korkeimmat minämme ovat samaa olemusta kuin *Se*, ja *maahat* on säteily ikuisesti tuntemattomasta kaikkiallisesta *Absoluutista*.

anoia (kreikk.) on "ymmärryksen puute", "hulluus"; ja se on Platonin ja muiden käyttämä nimitys alemmasta manaksesta, kun se on liian läheisesti yhtynyt *kaamaan*, jolle on luonteenomaista järjettömyys (*agnoia*). Kreikankielen sana *agnoia* on ilmeisesti johtunut sanskritin sanasta *agnjaana*, mikä merkitsee tietämättömyys, järjettömyys, tiedon puute.

antropomorfismi. Kreikankielen sanasta *antropos*, ihminen. Jumalan tai jumalien esittäminen ihmisen muotoisina ja inhimillisiä ominaisuuksia ja tuntomerkkejä omaavina.

Anugiitaa (sanskri.). Yksi Upanishadeista. Hyvin okkultinen tutkielma. (Katso Clarendon sanomalehden *kirjoitussarjaa* "The Sacred Books of the East".)

Apollonios Tyanalainen. Ihmeellinen filosofi, joka syntyi Kappadokiassa noin ensimmäisen vuosisadan alussa; palavasielainen pythagoralainen, joka tutki foinikialaisia tieteitä Euthydemoksen johdolla ja pythagoralaista filosofiaa ja muita aineita Herakleian Euksenoksen alaisena. Pythagoralaisen koulukunnan oppien mukaisesti hän pysyi kasvissyöjänä koko pitkän elämänsä ajan, söi ainoastaan hedelmiä ja kasviksia, ei juonut viiniä, käytti vain kasviskuiduista kudottuja vaatteita, kulki paljain jaloin ja antoi tukkansa kasvaa täyteen pituuteensa, niin kuin kaikki vihityt ovat tehneet ennen häntä ja jälkeenkään. Egean Asklepioksen temppelin papit vihkivät hänet ja opettivat hänelle useita sairaiden parantamisessa käytettyjä ihmeparannuskeinoja, jotka lääketaidon jumala oli heille uskonut. Valmistumalla korkeampaan vihkimykseen olemalla puhumatta viisi vuotta ja matkusteltuaan — hän kävi Antiokhiassa, Efesoksessa, Pamfyliassa ja muualla — hän lähti matkalle Babylonin kautta Intiaan, aivan yksinään, sillä kaikki hänen opetuslapsensa olivat hänet jättäneet, koska he pelkäsivät lähteä "lumouksen maahan". Eräs tilapäinen oppilas, Damis, jonka hän kohtasi matkallaan, seurasi kuitenkin häntä hänen matkoillaan. Babylonissa hänet vihkivät tietoihinsa ja taitoihinsa kaldealaiset ja maagit, niin kuin kertoo Damis, jonka kertomuksen jäljensi sata vuotta myöhemmin eräs Philostratos-niminen henkilö. Palattuaan Intiasta hän osoitti olevansa todellinen vihitty siinä suhteessa, että rutto, maanjäristykset, kuninkaiden kuolemat ja muut tapaukset tapahtuivat hänen ennen lausumiensa ennustusten mukaisesti.

Lesboksessa Orfeuksen papit tulivat hänelle kateellisiksi ja kieltäytyivät vihkimästä häntä omiin erikoismysteereihinsä; mutta he tekivät sen sittemmin, useita vuosia myöhemmin. Hän saarnasi Ateenan ja muiden valtioiden kansoille mitä puhtainta ja ylevintä siveysoppia, ja hänen aikaan saamansa ilmiöt olivat yhtä ihmeelliset kuin lukuisat, ja monien oikeiksi todistamat. "Mistä johtuu", kysyy Justinus Marttyyri hämmästyneenä, "miten on ymmärrettävissä, että Apollonioksen talismaaneilla (*telesmata*) on voimaa, sillä ne estävät, *kuten näemme*, aaltojen raivon ja tuulien ankaruuden ja villieläinten hyökkäykset; ja *samalla kun Herramme ihmetyöt ovat vain perimätiedon säilyttämät*, Apollonioksen ihmetyöt ovat *mitä lukuisimmat ja itse asiassa läsnä olevien tosiasioiden varmistamat?*" (Quest. XXIV) Mutta vastaus tähän on selvästi löydettävissä siitä tosiseikasta, että ylitettyään Hindu Kooshin, Apollonioksen

ohjasi eräs kuningas *tietäjien olinpaikkaan*, joiden asuinpaikkana se saattaa olla tänäkin päivänä; he opettivat hänelle verratonta tietoaan. Hänen dialokinsa (vuoropuhelunsa) korinttolaisen Menippoksen kanssa ovat meille todella esoteerisena katkismuksena, ja ne avaavat (jos ne oikein ymmärretään) monta luonnon tärkeitä mysteeriä. Apollonios oli kuninkaitten ja kuningattarien ystävä, oli kirjeenvaihdossa heidän kanssaan ja vieraili heidän luonaan, ja mitkään ihmeelliset tai "maagiset" voimat eivät ole paremmin todistetut kuin tämä. Pitkän ja ihmeellisen elämänsä loppupuolella hän avasi esoteerisen koulun Efesoksessa ja kuoli sadan vuoden kypsässä iässä.

areiolaiset. Areioksen seuraajat. Areios oli kirkon presbyteeri Aleksandriassa neljännellä vuosisadalla. Se, jolla on se mielipide, että Kristus on luotu ja inhimillinen olento, Isää Jumalaa alempi, vaikka suurenmoinen ja jalo ihminen, tosi adepti, joka oli perehtynyt kaikkiin jumalaisiin mysteereihin.

arhat (sanskrit.), kirjoitetaan ja äännetään myös arahat, arhan, rahat jne., "kunnioitettava"; täydellistynyt aarja, se, joka on vapautunut jälleensyntymisestä; "jumalaisia kunnianosoituksia ansaitseva". Tämä nimitys annettiin ensiksi niille dshainalaisille ja sitten sen jälkeen buddhalaisille pyhimyksille, jotka olivat tulleet vihityiksi esoteerisiin mysteereihin. Arhat on sellainen ihminen, joka on astunut viimeiselle ja korkeimmalle polulle, ja joka on siten vapautunut jälleensyntymisestä.

Aristobulos. Aleksandrialainen kirjailija ja "hämärä" filosofi. Juutalainen, joka yritti todistaa, että Aristoteles selitti Mooseksen esoteerisia ajatuksia.

arjalaiset (sanskrit. arjan), sananmukaisesti "pyhä (olento)"; ne, jotka ovat saavuttaneet ja hallitsevat arjasatjanin ja ovat astuneet *nirvanaan* eli *mookshaan* vievälle arjamargan suurelle "nelinkertaiselle" polulle. Heidät tunnettiin alkuaan *rishien* nimellä. Mutta nyt tuo nimi on tullut merkitsemään rotua, ja meidän orientalistimme anastaen hindulaisilta brahmiineilta heidän syntymäperintönsä ovat tehneet kaikki eurooppalaiset arjalaiksi. Koska esoterismissa noille neljälle polulle voidaan astua vain saavutettuaan korkean henkisen kehitystason ja, "pyhyiden kasvun", niitä kutsutaan arjamarga. Arhatiuden asteet, joita nimitetään alhaalta lukien *shrotaapatti*,

sakridaagaami, anaagaami ja *arhat* eli arjojen neljä astetta, vastaavat noita neljää polkua ja totuutta.

arkkienkeli. Korkein, ylin enkeli. Johtuu kahdesta kreikankielen sanasta *arkh*, "ensimmäinen", ja *angelos*, "sanansaattaja".

aspekti. Sitä muotoa (*ruupaa*), jossa jokainen seitsenäisen ihmisen tai luonnon perinsiippi ilmenee, sanotaan teosofiassa ko. perinsiipin aspektiksi.

astraaliruumis. Jokaisen fyysisen ruumiin eetterinen vastapuoli eli kaksoispuoli — Doppelgänger (saks.) — "haamu".

astrologia. Tiede, joka määrittelee taivaankappaleiden vaikutusta maallisiin asioihin ja väittää voivansa ennustaa tulevia tapahtumia tähtiasentojen perusteella. Sen korkea ikä johtaa sijoittamaan sen inhimillisen tietouden kaikkein vanhimpaan historiaan. Se pysyi pitkiä aikakausia salaisena tieteenä Idässä, ja sen lopullinen olemus on pysynyt sellaisena meidän päiviimme saakka, ja sen esoteerinen sovellutus on länsimailla vain jonkin verran kehittynyt sinä aikana, joka on kulunut siitä, kun Varaha Mihira kirjoitti kirjansa astrologiasta n. 1400 vuotta sitten. Claudius Ptolemaios, kuuluisa maantieteilijä ja matemaatikko, joka perusti hänen nimellään tunnetun astronomian (tähtitieteen) järjestelmän, kirjoitti kirjansa *Tetrabiblos* v. 135 jKr., ja se on vieläkin uudenaikaisen astrologian perustana. Horoskoopitiedettä tutkitaan nyt pääasiallisesti neljän otsakkeen alla, nimittäin: (1) *mundaaninen*, (maapalloa koskeva) sovellettuna meteorologiaan, seismologiaan ja maanviljelykseen; (2) *valtiollinen* ja *kansoja koskeva*, joka on tekemisissä kansojen, kuninkaiden ja hallitsijoiden tulevaisuuden kanssa; (3) *horaarinen*, viitaten erilaisten asioiden suhteen ihmismielessä syntyneiden epävarmuuksien ratkaisemiseen; (4) *geneettinen*, syntyperää koskeva, joka selvittelee yksilöiden tulevaisuutta syntymästä kuolemaan. Egyptiläiset ja kaldealaiset kuuluivat kaikkein vanhimpiin astrologian kannattajiin, vaikkakin heidän tapansa lukea tähdistä poikkesivat huomattavasti uudenaikaisista menetelmistä. Ensin mainitut väittivät, että Belus, kaldealaisten Bel eli Elu, *jumalaisen* hallitsijasuvun eli kuningasjumalien hallitsijasuvun perillinen, oli kuulunut Kemin maahan ja oli jättänyt sen perustaakseen Egyptin siirtokunnan Eufraatin rannoille, minne rakennettiin "tähtien herrojen" palvelukseen antautuneiden

pappien johtama temppeli. Mitä sitten tulee tämän tieteen alkuperään, niin onhan toiselta puolen tunnettua, että Teebe vaati itselleen kunniaa astrologian keksimisestä; ja toiselta puolen kaikki ovat yksimieliset siitä, että ne olivat kaldealaiset, jotka opettivat tuon tieteen muille kansoille. Tosiasia on kuitenkin, että Teebe oli huomattavasti vanhempi, ei ainoastaan "kaldealaisten Uria" vaan myöskin Nipuria, jossa Beliä ensin palvottiin — Siniä, hänen poikaansa (kuuta), joka oli Urin pääjumala; Urissa olivat syntyneet Terah, saabalaiset ja Astrolater sekä tämän poika Abram, raamatullinen perinnäistiedon suuri astrologi. Kaikki näyttää sen vuoksi tukevan egyptiläisten väitettä. Että astrologian nimi myöhemmin joutui huonoon huutoon Roomassa ja muualla, se johtui niiden petoksista, jotka halusivat ansaita rahaa sillä, mikä oli oleellinen osa mysteereitten pyhästä tieteestä, ja jotka tuntematta jälkimmäistä, kehittivät kokonaan matematiikkaan perustuvan järjestelmän, sen sijaan, että astrologian olisi pitänyt perustua transsendentaaliseen metafysiikkaan, jonka *upaadhina* eli aineellisena perustana ovat taivaankappaleet. Kaikista vainoista huolimatta astrologian kannattajien luku mitä älykkäimpien ja tieteellisesti ajattelevimpien henkilöiden keskuudessa oli erittäin suuri. Jos Cardano ja Kepler olivat sen innokkaita kannattajia, ei myöhempien harrastajien tarvitse sitä hävetä edes sen nykyisessä epätäydellisessä ja vääristyneessä muodossa. *Paljastetussa Isiksessä* sanotaan (I 259) : "Astrologia merkitsee tieteelliselle astronomialle samaa kuin psykologia tieteelliselle fysiologialle. Astrologian ja psykologian harrastajan on astuttava aineellisen, näkyvän maailman yläpuolelle ja astuttava transsendentaalisen hengen valtakuntaan."

Athenagoras. Ateenasta kotoisin oleva platoninen filosofi, joka laati Markus Aureliukselle osoitetun kristittyjä puolustavan puolustuskirjoituksen osoittaakseen, että heihin kohdistuneet syytökset, nimittäin että he elivät sukurutsaudessa ja söivät murhattuja lapsia, olivat perättömät.

aura (kreikk. ja lat.) Hieno näkymätön aines eli "fluidumi" (virtaava aine), joka lähtee ihmis-, eläin- ym. ruumiista. Se on psyykinen "höyry", joka kuuluu sekä sieluun että ruumiiseen, koska on olemassa elektrovitaalinen (sähköinen ja elin-) ja samanaikaisesti elektromentaalinen (sähköinen ja älyinen) aura; sitä sanotaan teosofiassa akaashiseksi eli magneettiseksi auraksi. Rosenkreutsiläisessä martyrologiassa (marttyyriluettelossa) pyhimys.

Avainten Kirja. Vanha kabbalistinen teos. Alkuperäinen on hävinnyt, vaikka tosin saattaa olla olemassa joitakin väärennettyjä ja turmeltuneita jäljennöksiä ja mukaelmia siitä.

avataara (sanskrit). Jumalainen ruumistuma. Jonkun jumalan tai korkean olennon, joka on vapautunut jälleensyntymisen välttämättömyydestä, astuminen alas tavallisen kuolevaisen ruumiiseen. Krishna oli Vishnun *avataara*. Dalai-laamaa pidetään Avalokitesvaran ja Teshu-laamaa Tsonkapaan tai Amitaabhan avataarana. Avataaroja on kahta lajia: toiset ovat syntyneet naisesta, ja toiset ovat "ilman vanhempia" — *anupaadaka*.

Belvederen Apollo. Kaikista muinaisista kuvapatsaista, jotka esittivät Apolloa, Jupiterin ja Latonan poikaa, jota kutsuttiin Foibokseksi, Heliokseksi, säteileväksi ja auringoksi — paras ja täydellisin on tällä nimellä tunnettu, joka on Vatikaanissa Belvedere-kokoelmassa Roomassa. Sitä sanotaan *Pyythialaiseksi Apolloksi*, koska jumala siinä esitetään sinä hetkenä, jolloin hän oli voittanut Pythonkäärmeen. Patsas löydettiin Antiumin raunioista v. 1503.

beness. "Oleminen". Teosofien keksimä sana, jolla toivotaan voitavan täsmällisemmin tuoda esille muuten vaikeasti käännettävissä olevan sat-sanana olennainen merkitys, sillä sat ei merkitse "olentoa" (engl. being), koska tuo sana edellyttää olemassaolon aistitsevaa tajuntaa. Mutta koska sanaa sat käytetään yksinomaan ehdottomasta periaatteesta, tuosta kaikkiallisesta, tuntemattomasta, ei koskaan tunnettavissa olevasta periaatteesta, jonka olemassaolon filosofinen panteismi edellyttää, nimittäen sitä kosmoksen alkujuureksi ja itse kosmokseksi, sitä ei voida kääntää tuolla yksinkertaisella olento-sanalla. Sat ei todellakaan ole edes, niin kuin jotkut orientalistit ovat kääntäneet "käsittämätön olemus" (engl. entity); sillä se ei ole enemmän "olemus" kuin "ei-olemuskaan", vaan molempia. Se on, kuten sanottu, *beness*, ei "olento"; yksi, ilman toista, jakamaton ja ei-jaettavissa oleva *Kaikki* — sekä näkyvän että näkymättömän luonnon alkujuuri, objektiivinen ja subjektiivinen, tajuttavissa oleva ja — se, jota ei koskaan täydellisesti voida tajuta.

Bhagavad-Gita (sanskrit). Sananmukaisesti "Herran laulu", osa *Mahabharatasta*, Intian suuresta kertovasta runoelmasta. Se sisältää kaksinpuhelun, jossa Krishna — "Vaunujen ohjaaja" ja Ardshuna, hänen *tsheelansa* (opetuslapsensa)

keskustelevat mitä korkeimmasta henkisestä filosofiasta. Teos on mitä suurimmassa määrin okkultinen ja esoteerinen.

Brahm (sanskri.) Tutkijain on tiedettävä ero Brahma-sanan, joka on neutri (suvuton), ja Brahmaa-sanan (lausutaan Brah-maa siis niin, että h-kirjain kuuluu) välillä, joka tarkoittaa intialaisen pantheonin (jumaliston) miespuolista luoja. Edellinen Brahma eli Brahman on persoonaton, Korkein ja maailmankaikkeuden sielu, jota ei voida havaita, jonka olemuksesta kaikki valuu ulos ja johon kaikki palaa; se on ruumiiton, aineeton, syntymätön, ikuinen, aluton ja loputon. Se on kaiken läpäisevä ja se elävöittää korkeimman jumalan samoin kuin pienimmänkin kivennäisatomien. Brahmaa sen sijaan, miespuolinen ja luoja pidetty, on olemassa ilmennyksessään vain periodisesti (aikakausittain) ja siirtyy *praalajaan*, so. katoaa ja *tuhoutuu* yhtä periodisesti. (Katso sanoja "Brahmaan päivä" ja "Brahmaan yö".)

Brahmaan päivä. Aikakausi, joka kestää 2 160 000 000 vuotta, jonka kuluessa Brahmaa tultuaan esiin "kultaisesta munastaan" (hiranja garbha), luo ja muovailee aineellisen maailman (sillä hän on yksinkertaisesti luonnon hedelmöittävä ja luova voima). Tämän aikakauden jälkeen ja maailmoiden tultua hävitetyiksi vuorotellen tulen ja veden voimalla, hän katoaa objektiivisen luonnon mukana; ja sitten tulee *Brahmaan yö*. Yhtä kauan kestävä aikakausi, jona Brahmaan sanotaan nukkuvan. Herätessään hän aloittaa uudelleen työn, ja tämä jatkuu koko Brahmaan *eliniän*, joka muodostuu toisiaan vuorottelevista "päivistä" ja "öistä", joista kukin kestää 2 160 000 000 vuotta. Vaatii viisitoistanumeroisen luvun ilmaisemaan sellaisen eliniän pituuden, ja tämän loputtua saapuu *mahapraalaja* (suuri yö) eli suuri hajoaminen, joka puolestaan kestää saman, tuon viisitoistanumeroisen luvun ilmaiseman ajan.

Brahm-vidjaa (sanskri.) Tieto eli esoteerinen tiede, joka käsittelee kahden Brahman todellista luontoa.

Buddha (sanskri.) "Valistunut." Yleisesti tunnettu Gautama Buddhan (lausutaan Gootama Budha, siis siten, että h-kirjain kuuluu), Karpilavastun prinssin ja nykyisen buddhanopin perustajan arvonimenä. Tiedon ja pyhyiden korkein aste. Tullakseen buddhaksi ihmisen on murtauduttava ulos aistien ja persoonallisuuden kahleista; hänen on saavutettava täydellinen käsitys

todellisesta Itsestä, ja hänen on opittava olemaan erottamatta sitä muista *itseistä*; hänen on opittava kokemuksesta tietämään kaikkien, eritoten näkyvän kosmoksen ilmiöiden äärimmäinen epätodellisuus; hänen on täydelleen irrottauduttava kaikesta, mikä on haihtuvaa ja rajallista ja elettävä vielä maan päällä ollessaan vain kuolemattomassa ja ikuisessa.

buddhi (sanskrit.) Kaikkiallinen sielu eli ymmärrys. *Mahabuddhi* on mahatin (katso tätä sanaa) nimi; myös ihmisen *henkinen sielu* (eksoteerisesti kuudes periaate), aatmaan, eksoteerisen numeroinnin seitsemännen periaatteen, käyttöväline.

buddhismi, buddhanoppi, on se uskonnollinen filosofia, jota Gautama Buddha opetti. Se on nykyään jakaantuneena kahteen erilliseen kirkkokuntaan: eteläiseen ja pohjoiseen. (Edellisen sanotaan olevan puhtasoppisempi, koska se on tunnollisemmin säilyttänyt Herra Buddhan alkuperäiset opetukset. Pohjoinen buddhismi rajoittuu Tiibetiin, Kiinaan ja Nepaliin. Mutta tämä erottaminen on väärä. Joskin eteläinen kirkkokunta, monien, Mestarin kuoleman jälkeen pidettyjen neuvottelujen ansiosta ei todellakaan ole poikennut Saakjamunin julkisista ja eksoteerisista opetuksista, lukuun ottamatta kenties vähäpätöisiä opinkappaleita, pohjoinen kirkkokunta on tulos Siddharta Buddhan esoteerisista opetuksista, jotka hän uskoi vain valituille *bhikkuilleen* ja *arhateilleen*. Buddhismia ei todellakaan voida meidän aikamme arvostella oikein yksinomaan sen toisen tai toisen eksoteerisesti tunnetun kansanomaisen ilmennyksen mukaan. Tosi buddhismin arvo tajutaan vain liittämällä yhteen eteläisen kirkkokunnan filosofia ja pohjoisten koulukuntien metafysiikka. Jos toinen näyttää liian ankaralta ja ikonoklastiselta (ikonoklasti — kuvainraastaja) ja toinen taas liian metafysiseltä ja transsendentaaliselta, kaikki kun on täynnä Intian eksoteeristen uskontojen rikkausvaroja — monet sen jumaliston (pantheonin) jumalista kun on uudelleen istutettu uuden nimisinä tiibetiläiseen maaperään — se johtuu buddhismin kansanomaisesta julkituomisesta molemmissa kirkkokunnissa. Ne ovat siten toisiinsa vastaavasti samassa suhteessa kuin protestanttisuus roomalaiskatolisuuteen. Molemmat ovat erehtyneet liiassa intoilussaan ja väärin tulkitsemalla asioita, vaikei eteläisen eikä pohjoisen kirkkokunnan papisto ole koskaan tietoisesti poikennut totuudesta; vielä vähemmän he ovat

toimineet pappisvallan määräysten mukaan, kunnianhimosta tai pyrkien saavuttamaan henkilökohtaista etua tai valtaa, kuten myöhemmät kirkot ovat tehneet.

buddhi-taidshasa (sanskrit.). Hyvin mystinen sanonta, jota voidaan tulkita useammalla tavalla. Okkultismissa se kuitenkin ja suhteessa Inhimillisiin "prinsippeihin" (eksoteerisesti), se on termi, joka ilmaisee sitä tilaa, jossa on meidän kaksinainen manaksemme, kun se, tultuaan jälleen yhdeksi ihmiselämän aikana, kylpee buddhin, henkisen sielun, sädeloisteessa. Sillä *taidshasa* merkitsee säteilevä, ja manas, tullen säteileväksi seurauksena yhtymisestäään buddhiin, ja ollen, niin sanoaksemme uppoutunut siihen, on tullut yhdeksi viimeksi mainitun kanssa; kolminaisuus on tullut yhdeksi; ja, koska buddhin alkuaine on korkein, se tulee *buddhi-taidshasaksi*. Lyhyesti sanoen se on jumalaisen sielun säteilyn valaisema inhimillinen sielu, hengen eli *jumalaisen Itsetietoisuuden* valon kirkastama inhimillinen järki.

Böhme (Jakob). Mystikko ja suuri filosofi, eräs keskiajan etevimpiä teosofeja. Hän syntyi n. 1575 Vanhassa Diedenbermissä, joitakin kilometrejä Görlitzistä (Schleesiassa), ja kuoli v. 1624 lähes 50-vuotiaana. Poikana hän oli tavallisena lammaspaimenena, ja opittuaan lukemaan ja kirjoittamaan kyläkoulussa hän pääsi köyhän suutarin oppipojaksi Görlitziin. Hän oli mitä ihmeellisin ja voimakkain synnynnäinen selvänäkijä. Mitään varsinaista koulukasvatusta saamatta ja tutustumatta tieteisiin hän kirjoitti teoksia, joiden on nyt osoitettu olevan täynnä tieteellisiä totuuksia; mutta nämä, niin kuin hän itse sanoo siitä, mitä hän kirjoitti, hän "näki Ikuisen Suudessa Syvyydessä". Hänellä oli "läpikotainen näkemys maailmankaikkeudesta samoin kuin kaaoksesta", joka avautui hänessä yhä uudelleen "kuin nuorena planeetassa", hän sanoo. Hän oli täysverinen mystikko, ja ilmeisesti mitä harvinaisimman laatuinen rakenteeltaan, eräs niitä hienoja luonteita, joiden aineellinen verho ei millään tavoin estä suoranaista, joskin vain tilapäistä, silloin tällöin tapahtuvaa vuorovaikutusta älyllisen ja henkisen minän kanssa. Se on tämä *ego*, jota "Jaakob Böhme, kuten niin monet harjaantumattomat mystikot, erehtyi pitämään Jumalana. "Ihmisen on tunnustettava", hän kirjoittaa, "että hänen tietonsa ei ole hänen omaansa, vaan Jumalan, joka ilmentää viisauden *aatteet* ihmisen sielulle *siinä määrin kuin hän suvaitsee*". Jos tämä suuri teosofi olisi

syntynyt 300 vuotta myöhemmin, hän olisi ilmaissut sen toisin. Hän olisi silloin tiennyt, että se "Jumala", joka puhui hänen kehojen, sivistämättömien ja harjoittamattomien aivojensa välityksellä, oli hänen oma jumalainen egonsa, hänessä oleva kaikkietävä jumaluus, ja että se, mitä tuo jumaluus ilmaisi hänelle, ei ollut "siinä määrin, kuin hän suvaitsi", vaan ottaen huomioon kuolevaisen ja tilapäisen asumuksen vastaanottokyvyn Se ilmensi itseään.

christian scientisti (engl. kristillisen tieteen harjoittaja). Äskettäin keksitty nimitys, joka tarkoittaa *tahdolla* parantajia. Sana on oikeastaan harhaan johtava, koska buddhalainen, juutalainen, hindu tai materialisti voi harjoittaa tätä *länsimaisen joogan* uutta muotoa yhtä hyvällä menestyksellä, jos hän vain kykenee ohjaamaan ja hallitsemaan tahtoaan kyllin lujasti: "Mentaali-scientistit" on toinen kilpaileva koulukunta. Nämä työskentelevät kieltämällä kerta kaikkiaan kaiken sairauden ja ajateltavissa olevan pahan, ja väittävät loppupäätelmänään, että koska lihan sairaudet eivät voi saavuttaa Kaikkiollista Henkeä ja koska joka ainoa atomi on henkeä ja **hengessä**, ja koska loppujen lopuksi he — parantajat ja parannettavat — ovat yhtä tämän hengen eli jumaluuden kanssa, ei ole olemassa eikä voi olla olemassa sellaista kuin sairaus. Tämä ei millään tavoin estä enemmän "christian" kuin "mentaali-scientistejäkään" sortumasta sairauksiin ja potemasta kroonisia pitkäaikaisia sairauksia vuosikausia omassa kehossaan aivan niin kuin muutkin tavalliset kuolevaiset.

deeva (sanskrit.). Joku jumala, "loistava" jumaluus, *deeva* — *deus*, juurisanasta *div*, "loistaa". Deeva on jumalainen olento — joko hyvä, paha tai ei kumpaistakaan —, joka asustaa "kolmessa maailmassa" eli meidän yläpuolellamme olevalla *kolmella tasolla*. Niitä on olemassa 33 "luokkaa" ja kaikkiaan miljoonia.

deevakhaan (sanskrit.). "Jumalien asunto". Kahden maaelämän välinen tila, johon ego (aatmaa — buddhi — manas eli yhdeksi tullut kolminaisuus) astuu erottuaan *kaamaruupasta* ja alempien prinssiippien hävittyä ruumiin kuoltua maan päällä.

deisti (lat. *deus*, jumala). Se, joka myöntää Jumalan tai jumalien olemassaolon mahdollisuuden, mutta ei väitä tietävänsä mitään kumpaisestakaan, ja kieltää jumalaisen ilmestyksen. Menneitten aikojen *agnostikko*.

Dhammaapada (sanskrit.) Buddhalaisista kirjoituksista koottuja, erilaisia aforismeja (mietelauseita) sisältävä teos.

djaana (sanskrit.). Eräs täydellisyyden kuudesta *paramitasta*. Syvän mietiskelyn tila, joka nostaa sitä harjoittavan askeetin korkealle aistien havaintopiirin yläpuolelle ja aineen maailman ulkopuolelle. Sanallisesti, "kontemplaatio", mietiskely, sisäinen tarkastelu. **Djaanan** kuusi vaihetta eroavat toisistaan vain persoonallisen minän aistielämästä erottautumisen asteissa.

djaan tshoohanit (sanskrit.). Sananmukaisesti "Valon Herrat". Korkeimmat jumalat; ne vastaavat roomalaiskatolisen kirkon arkkienkeleitä. Jumalaiset älyt (älyolennot), joiden tehtävänä on kosmoksen ylivalvonta.

dshaana eli **dsnaana** (sanskrit.) Tieto: okkultinen (salainen) viisaus.

eetteri (kreikk. **aether**). Vanhat kreikkalaiset ja roomalaiset tarkoittivat sillä jumalaista loistavaa ainesta, joka läpäisee koko maailmankaikkeuden; korkeimman jumaluuden, Zeuksen tai Jupiterin "puku" eli "verho". — Mitä nykyään tarkoitetaan eetterillä fysiikassa ja kemiassa, katso Websterin tms. tietosanakirjaa. — Esoteerisessa filosofiassa eetteri on kosmisen seitsenäisyyden kolmas periaate, aineen (maan) ollessa alin ja aakaashan korkein.

ego (lat.). "Minä"; "minä olen minä"-tietoisuus ihmisessä, eli "minä olen"-tajuamisen tunne. Esoteerinen filosofia opettaa ihmisessä olevan kaksi egoa (minää), kuolevainen eli *persoonallinen*, ja korkeampi, jumalainen eli *persoonaton*, ja se nimittää edellistä "persoonallisuudeksi" ja jälkimmäistä "yksilöllisyydeksi" (individualiteetiksi).

egoity (engl.; lat. sanasta ego, minä). Minuus. Tarkoittaa "yksilöllisyyttä" — ei koskaan "persoonallisuutta"; se on *egoism* eli jälkimmäisen päätuntemerkin "itsekkyyden" vastakohta.

eidolon (kreikk.). Sama kuin se, mitä me sanomme ihmisen haamuksi, astraalimuodoksi (nyk. eetteriruumis).

eksoteerinen (kreikk.). Ulkopuolinen, julkinen; esoteerisen eli salaisen vastakohta.

ekstaasi (kreikk.). Sielullis-henkinen tila; fyysinen transsi (haltiotila), joka saa aikaan selvänäköä, ja, autuaaksi tekevä tila, joka aiheuttaa näkyjä.

ekstrakosminen, so. kosmoksen eli luonnon ulkopuolella oleva. Järjetön sana, joka on keksitty vakuuttamaan, että on olemassa *persoonallinen* jumala, riippumaton luonnosta sinänsä tai sen ulkopuolella oleva; sillä koska luonto eli kaikkeus on ääretön ja rajaton, ei voi olla olemassa mitään sen ulkopuolella. Tuo sana on keksitty vastapainoksi panteistiselle ajatukselle, että jumaluuden henki elähdyttää koko kosmosta ja ilmoittaa itsensä sille; luonnon ollessa vain todellisen näkymättömän läsnäolon pukuna ja aineen harhaan johtavia varjoja.

elementaalit eli elementtien henget. Luontokappaleet, jotka ovat kehittyneet "neljässä kuningaskunnassa" eli alkuaineessa — maassa, ilmassa, tulessa ja vedessä. Kabbalistit nimittävät niitä myös *gnoomeiksi* (maan henget), *sylfeiksi* (ilman), *salamantereiksi* (tulen) ja *undiineiksi* (veden henget), ottamatta lukuun muutamia korkeammanlaatuisia henkiolentoja ja niiden hallitsijoita. Ne ovat pikemminkin luonnon voimia kuin ylimaallisia miehiä ja naisia. Nämä voimat, okkultistin palvelukseen alttiit auttajat, voivat saada aikaan erilaisia vaikutuksia, mutta jos niitä käyttävät *elementaarit* (*kaamaruupat*) — jossa tapauksessa ne tekevät mediumit orjiksi — ne pettävät. Kaikkia maapallomme ilmakehän viidennellä, kuudennella ja seitsemännellä tasolla synnytettyjä näkymättömiä olentoja nimitetään elementaareiksi; sellaisia ovat perit, devsit, dshinnit, metsänneidot, "tapiot", satyyrit, faunit, keijukaiset, tontut, ahdit, nornat, koboldit, brownit, vetehiset, peikot, menninkäiset, bansheet, "suonväki", "valkeat naiset", kummitukset, haltiattaret ym., ym.

eleusiläiset (kreikk.) Eleusiksen mysteerit olivat kuuluisimmat ja Vanhimmat Kreikan mysteereistä (Samothraken mysteereitä lukuun ottamatta), ja ne suoritettiin pienen Eleusiksen kylän lähetyvillä lyhyehkön matkan päässä Ateenasta. Epiphanius kertoo niiden syntyneen Jakkhoksen aikana (1800 eKr.). Ne olivat omistettut Demeeterille, suurelle Gerekselle ja egyptiläiselle Isikselle; ja näytelmän viimeinen osa viittasi sovittavaan ja ylösnousevaan uhriolentoon, kun vihitty otettiin vastaan korkeimpaan *epoptan* (näkijän) asteeseen.

Mysterijuhlallisuudet alkoivat *boëdromion*-kuussa (syyskuussa), viininkorjuun aikaan, ja kestivät — 15:nnestä päivästä 22:nteen — seitsemän päivää (8 päivää?). Heprealaisten *tabernaakkelijuhla* — *sadonkorjuujuhla* — *ethanim*-kuussa (seitsemäs kuu!) alkoi myöskin 15:ntenä ja päättyi 22:ntenä D:nä samaa kuuta. Kuukauden nimi (ethanim) johtuu eräiden mukaan sanasta adonim, adonia, attenim, ethanim, ja merkitsi "Adonain eli Adoniksen Thammin — Tammuzin kunniaksi", jonka kuolemaa heprealaiset valittivat Betlehemin lehdossa. Leivän ja viinin uhraaminen suoritettiin sekä Eleusiin mysteereissä että tabernaakkelijuhlassa.

emanaatio-oppi (ulosvalumisoppi) on metafyyssissä merkityksessään evoluutio-opin, kehitysopin vastakohta, ja kuitenkin yhtä sen kanssa. Tiede opettaa, että fysiologisesti evoluutio on synnyttämistapa, jossa siemen, joka kehittyy sikiöksi, on jo ennakolta olemassa vanhemmassa, ja että luonto täydentää tuon siemenen kehityksen, lopullisen muodon ja luonteenomaiset piirteet; ja että (kuten on laita sen kosmologiassa) tämä prosessi tapahtuu *sokeasti* alkuaineiden vuorovaikutuksesta ja niiden erilaisista yhdistelmistä riippuen. Okkultismi opettaa, että tämä on vain *näennäinen* tapa, todellinen prosessi on *emanaatio*, jota järjelliset voimat ohjaavat muuttumattoman lain alaisina. Sen vuoksi, koska okkultistit ja teosofit uskovat täydelleen evoluutioon, niin kuin Kapila ja Manu ovat sen antaneet maailmalle, he ovat pikemminkin *emanaationisteja* kuin evoluutionisteja. Emanatio-oppi oli kerran yleismaailmallinen. Sitä opettivat aleksandrialaiset samoin kuin intialaiset filosofit, Egyptin, Kaldean ja Hellaksen hierofantit, ja myöskin heprealaiset (Kabbalassaan ja myöskin Genesiksessä — Mooseksen kirjoissa). Sillä johtuu pelkästään ehdoin tahdoin tehdystä väärästä kääntämisestä, että hepreankielen sana *asdt* käännettiin Septuagintasta "enkelit", vaikka se merkitsee *emanaatioit*, *aioonit*, aivan kuin gnostikoilla. Todellakin, 5. Moos. (XXXIII:2) sana *asdt* eli *ashdt* käännetään "tulinen laki" (engl. — suomalais. käännös: "hänen oikealla puolellansa liekitsi lain tuli") — vaikka tuon rivin oikean käännöksen pitäisi olla: "hänen oikeastaan (oikealta puoleltaan?) lähti — ei tulinen laki, vaan tuli — lain mukaisesti", nimittäin että yhden liekin tuli leviää ja tarttuu toiseen — niin kuin helposti syttyvästä aineesta muodostuneessa juovassa. Emanatio on täsmälleen tätä, niin kuin *Paljastetussa Isiksessä* on osoitettu. "Evoluutiossa, niin kuin nyt aletaan

ymmärtää, otaksutaan kaikessa aineessa olevan virike eli halu saavuttaa korkeampi muoto — otaksuma, jonka Manu ja muut kaikkein vanhimmat hindufilosofit ovat selvästi esittäneet. "Filosofin puu" kuvaa sitä sinkkiliuoksen muodossa. Ristiriidan tämän koulukunnan kannattajien ja emanaationistien välillä voitaneen sanoa olevan lyhyesti seuraava: Evolutionisti lopettaa kaiken tutkimisen "tuntemattoman" rajoille; emanaatio-opin kannattaja uskoo, ettei mitään voida evolvoda (kääriä auki) — tai, niin kuin sana merkitsee, vetää ulos kohdusta, synnyttää — ellei se ensin ole involvoitu, kääritty sisään, siten ilmaisten, että elämä on kotoisin kaiken yläpuolella olevasta henkisestä voimasta (mahdollisuudesta, engl. potency).

esoteerinen, peitetty, salainen. Kreikankielisestä sanasta *esoterikos* -"sisäinen", salattu.

esoteerinen bodhismi. Salainen viisus eli tieto, kreikankielisestä sanasta *esoterikos*, "sisäinen", ja sanskritinkielisestä sanasta *bodhi*, "tieto", erotukseksi *buddhi'*sta, joka on tieto- eli tietämiskyky, ja *buddhism'*ista, joka on Buddhan (valistuneen) filosofia eli laki. Sana kirjoitetaan myös *buddhismi*, sanasta buddha (tieto, viisus), joka on Sooman poika.

euuraasialaiset. Lyhennys sanoista "eurooppalais-aasialaiset". *Värilliset* sekarodut; valkoisten isien ja Intian tummien äitien lapset, ja päinvastoin.

ferho (gnostik.). Natsaretilaisten gnostikkojen (*Codex Nazaraeus*) korkein ja suurin luova voima.

filadelfialaiset. Sanallisesti "ne, jotka rakastavat kanssaihmissiään". Erään Jane Leadlyn perustama lahko seitsemännellätoista vuosisadalla. He vastustivat kaikkia kirkon rituaaleja, muotoja ja seremonioita, jopa kirkkoa itseään, mutta tunnustivat sisäisen jumaluuden, heidän oman minänsä eli heissä asuvan jumalan heitä johtavan sielussaan ja hengessään.

filaleetit. Katso *uusplatonikot*.

Filo Judaeus. Helleniläistynyt Aleksandrian juutalainen, kuuluisa ensimmäisen vuosisadan historioitsija ja filosofi; hän syntyi n. 30 eKr. Ja kuoli vuosien 45–50 välillä jKr. Filon Raamatun symboliikka on hyvin merkillinen. Kaikki eläimet, linnut, matelijat, puut ja kukat, jotka siinä mainitaan, hän sanoo, ovat

"allegorioita sielun tiloista, kyvyistä, luonteen laaduista; hyödylliset kasvit ovat hyveitten vertauskuvia, vahingolliset asiat tyhmän ihmisen tunteiden allegorioita ja niin edelleen kautta kivikunnan; kautta taivaan, maan ja tähtien; kautta lähteiden ja jokien, niittyjen ja asuntojen; kautta metallien, eri aineiden, aseiden, vaatteiden, koristeiden, huonekalujen, ruumiin ja sen osien, sukupuolten ja meidän ulkonaisten olosuhteidemme." (Christ. Biog. sanakirja). Kaikki tämä tukisi vahvasti sitä ajatusta, että Filo oli perehtynyt vanhaan Kabbalaan.

freen. Pythagoralainen nimitys, joka tarkoittaa sitä, mitä me sanomme kaamamanakseksi, kuitenkin buddhi-manaksen varjostamana.

Gautama (sanskrit.). Intialainen nimi. Se on pienen, Nepalin rajoilla sijainneen Saakhja-kuninkaan Sudhoodanan pojan, Kapilavastun prinssin nimi; hän syntyi seitsemännellä vuosisadalla eKr., ja häntä nimitetään nyt "maailman vapahtajaksi". Gautama eli Gotama oli Saakhja-perheen papillinen nimi. Syntyneenä tavallisena kuolevaisena hän kohosi buddhateen omin ansioin ja kenenkään auttamatta; ihminen — todellakin suurempi kuin mikään jumala!

Gebiol. Salomon Ben Jehudah; kirjallisuudessa nimitetään häntä *Avicebron*. Hän oli syntyään israelilainen, filosofi, runoilija ja kabbalisti; tuottelias kirjailija ja mystikko. Hän syntyi yhdennellätoista vuosisadalla Malagassa (v. 1021), sai kasvatuksen Saragosassa ja kuoli Valenciassa v. 1070 erään muhamettilaisen murhaamana. Hänen uskonveljensä kutsuivat häntä Salomon Sephardiksi eli Espanjalaiseksi, ja arabialaiset nimellä Abu Ajjub Suleiman-ben-ja'hja Ibn Dgebirol, kun sen sijaan skolastikot nimittivät häntä Avicebroniksi (katso Myerin 'Quabbalah'). Ibn Gebiol oli todellakin eräs aikansa suurimpia filosofeja ja oppineita. Hän kirjoitti paljon arabiaksi, ja useimmat hänen käsikirjoituksistaan ovat säilyneet. Hänen suurin teoksensa näyttää olevan "*The Megoor Hajjim*", mikä merkitsee 'elämän lähde', "eräs spekulatiivisen Kabbalan salaisuuksien varhaisimpia selityksiä", niin kuin hänen elämäkertansa kirjoittaja meille ilmoittaa.

Germain, St. (kreivi). Salaperäinen henkilö, joka esiintyi viime vuosisadalla (1700-luvulla) ja varhain tämän (1800-luvun) vuosisadan alussa Ranskassa, Englannissa ja muualla.

gnosis (kreikk.). Sanallisesti "tieto". Se oli sekä ennen niin sanotun kristikunnan ensimmäisiä vuosisatoja että niiden aikana uskonnollisen filosofian koulukuntien käyttämä teknillinen termi, joka tarkoitti heidän tutkimustensa kohdetta. Tämä henkinen ja pyhä tieto, hindujen *guptaa vidjaa*, saatettiin saavuttaa ainoastaan vihkimyksen kautta *henkisiin mysteereihin*, joista seremonialliset "mysterit" olivat jäljennös.

gnostikot (kreikk.). Filosofit, jotka muotoilivat ja opettivat "gnosista" eli tietoa. Heidän kukoistuskautensa oli kristillisen ajanlaskun kolme ensimmäistä vuosisataa. Seuraavat olivat huomattavat: Valentinus, Basilides, Markion, Simon Maagikko, ym.

guhja vidjaa (sanskri.). Salainen tieto mystisistä mantroista.

guptaa vidjaa (sanskri.). Sama kuin *guhja vidjaa*. Esoteerinen tiede eli salatiede, salainen tieto.

Gyges. "Gygeksen sormus" on tullut tutuksi vertauskuvaksi Euroopan kirjallisuudessa. Gyges oli lyydialainen, joka murhattuaan kuningas Kandauleksen, nai hänen leskensä. Platon kertoo, että Gyges kerran laskeuduttuaan maanpinnan halkeamaan löysi pronssihevosen, jonka avatussa kyljessä oli jättiläiskokoisen ihmisen luuranko; tällä oli pronssisormus sormessa. Kun hän pani sen omaan sormeensa, se teki hänet näkymättömäksi.

haades (kreikk.), eli *aides*, *näkymätön*, varjojen maa; eräs sen alueista oli Tartaros, täydellisen pimeyden paikka, niin kuin myös oli (egyptil.) *amentin*, täydellisen unettoman unen seutu. Siellä kohdattavien rangaistusten vertauskuvallisesta esityksestä päätellen paikka oli puhtaasti karmallinen. Ei haades eikä amentikaan olleet se helvetti, jota jotkut taantumukselliset papit ja kirkonmiehet vieläkin saarnaavat; ja sanottakoon niitä, 'elysiumin kentiksi' tai 'tartarokseksi', ne voidaan saavuttaa ainoastaan kulkemalla yli joen "toiselle rannikolle". Niin kuin on hyvin tuotu esille "Egyptiläisen uskossa", Kharonin, Styxin lautturin tarinaa ei ole löydettävissä vain Homeroksesta, vaan monien maiden runoudesta. *Joki* on ylitettävä ennen kuin voidaan päästä "autuaitten saarille". Egyptin rituaali kuvasi Kharonia ja hänen venettään pitkiä aikoja ennen Homerosta. 'Hän on Khu-en-na, "haukanpäinen peränpitäjä". (katso sanaa helvetti).

hallusinaatiot. Tila, jonka toisinaan saavat aikaan fysiologiset (kehon) häiriöt, toisinaan mediumismi ja joskus juoppous. Mutta näkyjä aiheuttava syy on etsittävä syvemmältä kuin fysiologiasta. Kaikkea sellaista, varsinkin mediumisuuden aiheuttamaa, edeltää hermojärjestelmän herpautuminen, joka poikkeuksetta saa aikaan epänormaalin magneettisen tilan, joka vetää kärsivän puoleen astraalivalon aaltoja. Ne ovat nämä viimeksi mainitut, jotka tarjoavat nuo erilaiset hallusinaatiot, jotka eivät kuitenkaan aina ole, niin kuin lääkärit tahtoisivat selittää, pelkästään tyhjiä ja epätodellisia unia. Kukaan ei voi nähdä sitä, mikä ei ole olemassa, so. sellaista, mikä ei ole painettu astraaliaaltoihin tai -aalloille. Mutta näkijä voi havaita esineitä ja näkymiä (menneitä, nykyisiä ja tulevia), joilla ei ole minkäänlaista riippuvuussuhdetta häneen; vieläpä havaita samanaikaisesti useita asioita, jotka eivät ole missään suhteensa toisiinsa, niin että syntyy mitä irvokkaimpia ja järjettömimpiä yhdistelmiä. Mutta juoppo ja näkijä, mediumi ja adepti näkevät omat näkynsä astraalivalossa; se ero on kuitenkin olemassa, että kun juoppo, mielisairas ja harjaantumaton selvänäkijä tai hermokuumetta poteva näkevät, koska eivät voi sitä estää ja kutsuvat tietämättään esiin sekasotkuisia näkyjä voimatta niitä hallita, adepti ja harjaantunut näkijä voi valita ja hallita tuollaiset näkynsä. He osaavat keskittää katseensa oikeaan kohtaan, vakaannuttaa ne näkymät, joita he haluavat huomioida ja osaavat katsella astraalivalon päällimmäisten, ulommaisten kerrosten toiselle puolelle. Ensin mainituilla sellaiset välähdyksenomaiset katsahdukset aaltoihin ovat hallusinaatioita; jälkimmäisille ne tulevat uskolliseksi toistoksi siitä, mitä todella on ollut, on, tai on tapahtuva. Mediumin vangitsevat sattuman varaiset välähdykset ja hänen lepattavat näkynsä pettävässä valossa muuttuvat adeptin ja tosi näkijän ohjaavan tahdon alaisina vakaiksi kuviksi, totuudenmukaiseksi esitykseksi siitä, minkä hän tahtoo tulevan havaitsemisensa polttopisteeseen.

helvetti. Tämän sanan anglosaksinen rotu on ilmeisesti johtanut skandinaavisen jumalattaren *Hela*'n nimestä (entä suomalaisten helvetti; vrt. esim. *helavalkeat*, *helatorstai* — suom. huom.), samoin kuin *ad* venäjänkielessä, ja muissa, slaavilaisissa kielissä, samaa käsitettä tarkoittavana, on johtunut kreikankielisestä *haades*-sanasta; skandinaavien kylmän helvetin ja kristittyjen kuuman helvetin ainoa ero on niiden erilaisissa lämpötiloissa. Mutta ei edes näiden ylikuumennettujen seutujen ajatus ole alkuaan eurooppalaisten

keksimä, sillä useat kansat ovat ajatelleet mielessään sen yhteydessä alamaailman ilmastoja; ja niinhän mekin saatamme, jos me paikallistamme helvettimme maapallon keskusta. Kaikki eksoteeriset uskonnot, brahmiinien, buddhalaisten, zoroasterilaisten, muhamettilaisten, juutalaisten ym. uskomukset tekivät heidän helvettinsä kuumaksi ja pimeäksi, vaikka monet olivat pikemminkin puoleensa vetäviä kuin pelottavia. Käsitys, että helvetti on kuuma, on syntynyt jälkeempään, tähtitieteellisen vertauskuvan väärin käsittämisestä. Egyptiläisissä käsitys sellaisesta helvetistä, jossa rangaistaan tulella, ei syntynyt aikaisemmin kuin 17. tai 18. dynastian aikana, jolloin *Tyfon* muutettiin jumalasta paholaiseksi. Mutta huolimatta siitä, milloin hyvänsä he istuttivatkaan tämän kauhean ja taikauskoisen käsityksen tietämättömien ihmisparkojen mieliin, palavan helvetin ja siinä kidutettavien sielujen luonnos on puhtaasti egyptiläinen. *Ra* (aurinko) tuli sulatusuunin tulipesän eli *karr'in*, faaraoiden helvetin, herraksi, ja syntistä uhattiin tuskilla "helvetilliseen tuleen kuumuudessa". "Siellä oli leijonia", sanoo tri Birch, "ja sitä sanottiin karjuvaksi hirviöksi." Eräs toinen kuvaa paikkaa "pohjattomaksi kuiluksi ja tulijärveksi, johon uhrin heitetään" (vrt. *Ilmestyskirjaa*). Heprean sanalla *gai-hinnom* (gehenna) ei koskaan todellisuudessa ollut sitä merkitystä, minkä sille kristillinen oikeaoppisuus on antanut.

Hermas, vanha kreikkalainen kirjailija, jonka teoksista on enää jäljellä vain muutamia katkelmia.

hierofantti. Kreikankielisestä sanasta *hierophantes*, sanallisesti "hän joka selittää pyhiä asioita"; tämä arvonimi kuului muinaisajan temppelien korkeimmille vihityille, jotka toimivat mysteereiden opettajina ja selostajina sekä suurten päämysteereiden vihkiöinä. Hierofantti edusti Demiurgosta ja selosti vihkimykseen pyrkijöille luomisen eri ilmiöitä, joita esitettiin kuvaelmina heidän opastukseksi." Hän on eksoteeristen salaisuuksien ja oppien ainoa selittäjä. Jopa hänen nimensä lausuminen vihkimättömän henkilön läsnä ollessa oli kielletty. Hän istui Idässä, ja hänellä riippui kaulassa kultainen pallo arvoisan symbolina. Häntä sanottiin myös *mystagogokseksi*". (Kenneth R. H. Mackenzie, IX, T. S. J., teoksessa *The Royal Masonic Cyclopaedia*.)

hierogrammatistat (kreikk.). Tämä nimi on annettu niille egyptiläisille papeille, joiden tehtäväksi oli uskottu pyhien ja salaisten asiakirjojen kirjoittaminen ja

lukeminen. Kirjaimellisesti "salaisten asiakirjojen kirjurit". He olivat vihkimykseen valmistuvien kokelaitten opettajia.

Hillel. Kristillistä ajanlaskuamme edeltäneellä vuosisadalla elänyt suuri babylonialainen rabbi. Hän oli *farisealaisten* lahkon perustaja, oppinut ja hurskas mies.

hinaajaana (sanskrit.). "Pienempi käyttöväline"; sekä eräs buddhalaisten teos ('raamattu') että koulukunta, "suuremman käyttövälineen" mahajaan vastakohta. Molemmat koulukunnat ovat mystisiä. (Katso sanaa mahajaana). — Eksoteerisessa taikauskossa myös sielunvaelluksen alhaisin muoto.

homogeeninen. Kreikkal. sanoista *homos*, "sama" ja *genos*, laji, laatu. Se, mikä on läpeensä samaa laatua, ei erilaistunut, sekoittamatonta, niin kuin kullan *otaksutaan* olevan.

hypnotismi. Kreikankielessä sana *hypnos*, uni. Tohtori Brairdin antama nimitys sille menettelylle, jolla tahdonvoimaltaan luja henkilö syöksee heikompihahmoisen jonkinlaiseen tiedottomaan tilaan (transsiin); sellaisessa tilassa viimeksi mainittu tekee kaiken, mitä hypnotisoija hänelle *suggeroi* (nostattaa mieleen). Ellei sitä ole saatu aikaan hyvää tarkoittavassa mielessä, okkultisti sanoisi sitä *mustaksi magiaksi* eli noituudeksi. Se on kaikkein vaarallisin menettelytapa sekä moraalisesti että fyysisesti koska se häiritsee hermonesteiden kulkua.

illuusio. Okkultismissa kaikkea rajallista (niin kuin on koko ilmennyt maailmankaikkeus ja kaikki, mitä siinä on) sanotaan *illuusioksi* eli *maajaaksi* (harhaksi).

iishvara (sanskrit.). "herra" eli persoonallinen jumala, *jumalainen henki ihmisessä*. Sananmukaisesti "riippumaton olemassaolo". Arvonimi, joka on omistettu Shivalle ja muille Intian jumalille. Shivaa sanotaan myös *lishvaradeevaksi*, eli (ylimmäksi) riippumattomaksi deevaksi.

itse. Ihmisissä on kaksi *itseä* — korkeampi ja alempi, persoonaton ja persoonallinen itse. Toinen on jumalainen, toinen puoleksi eläimellinen. On tehtävä selvä ero näiden kahden välillä.

Iu-Kabar Zivo. Gnostinen sanonta. Natsareenien järjestelmän "Aioonien Herra". Hän on *seitsemän pyhän elämän* (seitsemän alkukantaisen *dhjaan tshoohanin* eli *arkkienkelin*, joista kukin edustaa yhtä perushyvettä) siittäjä (emanaattori, ulosvuodattaja), ja sitä itseään nimitetään *kolmanneksi* elämäksi (kolmanneksi logokseksi). *Codex*'issa häntä puhutellaan elämän ravinnon kypäräksi ja viiniköynnökseksi. Siten hän on sama kuin Kristus (Christos), joka sanoo: "Minä olen tosi viinipuu, ja Isäni on viinitarhuri." (Joh. XV:1). On hyvin tunnettua, että roomalaiskatolisessa kirkossa Kristusta pidetään "Aioonien päämiehenä", niin kuin on myös Mikael, "joka on kuin jumala". Se oli myös gnostikkojen vakaumus.

Jamblikhos. Kolmannen vuosisadan suuri teosofi ja vihitty. Hän kirjoitti huomattavan paljon eri demonilajeista, jotka ilmestyvät manaamalla, mutta puhui ankarasti sellaisia ilmiöitä vastaan. Hänen ankaruutensa, elämän puhtautensa ja hänen vakavuutensa olivat suuret. Hänen uskotaan kohottaneen itsensä kymmenen kyynärän korkeuteen maasta (*levitaatio*), niin kuin jotkut nykyaikaiset joogit ja meediatkin ovat tehneet.

Javidan Khirad (pers.). Moraaliohjeita käsittelevä teos.

jooga (sanskrit.). Patandshalin perustama filosofian koulukunta, mutta joka oli olemassa tiettyinä elämän oppina ja järjestelmänä kauan ennen tuota viisasta. Se on Jaadsnawalkja, kuuluisa ja hyvin vanha viisas, jonka uskotaan kirjoittaneen *Valkoisen Jadshur Veedaan Satapatha Brahmaanan* ja *Brihak Aranjakan*, ja joka eli ennen *Mahabharatan* aikaa; hänen ansiokseen luetaan, että hän korosti uskonnollisen mietiskelyn välttämättömyyttä ja ehdotonta velvollisuutta sekä vetäytymistä metsiin; sen vuoksi hänen uskotaan panneen joogaopin alulle. Professori Max Müller huomauttaa, että se oli Jaadsnawalkja, joka valmisti maailmaa Buddhan julistukselle. Kuitenkin Patandshalin jooga on filosofiana selväpiirteisempi täsmällisempi ja ilmentää enemmän okkultista tieteistä kuin mikään Jaadsnawalkjan kirjoittamina pidetyistä teoksista.

joogi eli **joogin** (sanskrit.). Palvoja, joogajärjestelmän noudattaja. On olemassa eri asteisia ja laatusia joogeja, ja nimitys on nykyään tullut Intiassa erittäin yleiseksi, joka tarkoittaa kaikenlaisia askeetteja.

Josefus Flavius. Ensimmäisen vuosisadan historioitsija; kreikkalaistunut juutalainen, joka eli Aleksandriassa ja kuoli Roomassa. Eusebius väittää hänen kirjoittaneen nuo kuuluisat kuusitoista Kristusta koskevaa riviä, jotka Eusebius itse on hyvin luultavasti siihen lisännyt; hänhän oli suurin väärentäjä kirkkoisien joukossa. Tämä kohta, jossa Josefus, joka oli innokas juutalainen ja kuoli juutalaisessa uskossa, on kuitenkin laadittu osoittamaan Jeesuksen olleen *messiaan* ja syntyperältään jumalaisen; ja sen ovat nyt osoittaneet väärennykseksi sekä useimmat kristityt piispat (muiden muassa Lardner) ja jopa Paley (katso hänen teostaan *Evidenece of Christianity*). Useiden vuosisatojen aikana se oli eräs pätevimpiä todistuksia siitä, että Jeesus Kristus todella oli ollut olemassa.

juga (sanskrit.). Maailman ikäkausi, joita on neljä, jotka seuraavat toisiaan sarjassa, nimittäin, *krita* (eli *satja*) *juga*, kultakausi; *treta juga*, *dwapara juga*, ja viimeisenä *kali juga*, *musta aikakausi* — jossa me nyt olemme. (Katso *Salaista Oppia* halutessasi täydellisen kuvauksen).

kaamalooka (sanskrit.). *Puoliaineellinen taso*, meille subjektiivinen (itsekohtainen) ja näkymätön, johon ruumiista vapautuneet "persoonallisuudet", astraalimuodot, joita sanotaan *kaamaruupoiksi*, jäävät, kunnes ne haipuvat siitä pois kulutettuaan täydellisesti loppuun niiden mentaalisten virikkeiden vaikutukset, jotka virikkeet loivat näiden alempien eläimellisten intohimojen ja halujen eidolonit. (Katso *kaamaruupa*-sanaa). Se on vanhojen kreikkalaisten *haades* ja egyptiläisten *amenti* — *hiljaisten varjojen maa*.

kaamaruupa (sanskrit.). Metafyysisesti ja meidän esoteerisessa filosofiassamme se on subjektiivinen (itsekohtainen) muoto, joka on syntynyt mentaalisten ja fyysisten halujen ja ajatusten vaikutuksesta aineellisten asioiden yhteydessä; se on kaikilla tuntevilla olennoilla: se on muoto, joka elää sen ruumiin kuoleman jälkeen. Tuon kuoleman jälkeen, kolme seitsemästä "prinsiipistä" — tai sanokaamme, niistä aistien ja tajunnan tasoista, joilla ihmisen vaistot ja aateskelu vuorotellen toimivat — nimittäin ruumis, astraalinen perustyyppi ja fyysinen elonvoima, joita ei enää tarvita, jäävät maahan; kolme korkeampaa prinsiippiä, yhdeksi ryhmittyneinä, uppoutuu deevakhaan-tilaan (katso tätä sanaa), jossa korkeampi minä on pysyvä aina siihen asti, kunnes uuden

ruumistuksen hetki lyö, ja entisen persoonallisuuden *eidolon* jätetään yksikseen uuteen asuntoonsa. Täällä tuon menneen ihmisen kalpea jäljennös elelee joutilaana jonkin aikaa, jonka ajan pituus vaihtelee siihen jääneen aineellisuuden määrästä riippuen, ja mikä puolestaan määräytyy vainajan menneen elämän mukaan. Koska siltä on riistetty sen korkeampi ymmärrys, henki ja fyysiset aistit, se on asteittain haihtuva ja häviävä alkuosiinsa, jos se jätetään yksin omiin päättömiin aateskeluihinsa. Mutta jos sen vetävät väkivalloin takaisin maan piiriin joko intohimoiset halut tai jälkeen jääneiden ystävien valitukset tai sitten varsinainen nekromantian (kuolleiden manaaminen) harjoittaminen — josta kaikkein vahingollisimpia on mediumisuus —, "kummitus" voi säilyä huomattavasti pitemmän ajan kuin on sen ruumiin luonnollinen elämän kausi. Kun kaamaruupa kerran on oppinut tien takaisin eläviin ihmisruumiisiin, se tulee *vampyyriksi*, joka käyttää ravinnokseen niiden elinvoimaa, jotka niin kiihkeästi kaipaavat sen seuraa. Intiassa näitä *eidolan'*eja sanotaan *pisachas*, — ja niitä pelätään tavattomasti.

Kabbalah (hepr.) eli **Kabbala** "Keskiajan heprealaisten rabbien salattu viisaus, joka on saanut alkunsa vanhemmista, jumalaisia asioita ja kosmogoniaa (maailmansyntyoppia) käsittelevistä salaisista opeista, jotka yhdistettiin teologiaksi juutalaisten Babylonian vankeuden jälkeen". Kaikkia niitä teoksia, jotka kuuluvat esoterismin alaan, sanotaan kabbalistisiksi.

kaksoisruumis. Sama kuin astraaliruumis (nyk. eetteriruumis) eli "Doppelgänger" ("varjo", haamu).

Kapilavastu (sansk.). Herra Buddhan syntymäpaikka, jota sanottiin "keltaiseksi asunnoksi"; sen hallitsijan, joka oli Gautama Buddhan isä, pääkaupunki.

Kardec, Allan. Ranskalaisten Spiritistien perustajan itse itselleen ottama nimi; hänen todellinen nimensä oli Rivaille. Hän oli se, joka keräsi ja julkaisi eräitten mediumien transsiläusuntoja ja myöhemmin, v. 1855–1870, laati niistä "filosofian".

karma (sansk.). Fyysisesti se merkitsee teko, toiminta; metafysisesti *retribuution* (palkan ja koston) laki; syyn ja seurauksen eli eettillisen syysuhteen laki. Se on *nemesis* vain huonon, pahan karman ollessa kysymyksessä. Se on yhdestoista *nidaana* oikeaoppisen buddhalaisuuden syitten ja seurausten

ketjussa; kuitenkin se on kaikkia asioita järjestelevä voima, moraalisen toiminnan tulos, metafyyminen *samskaara*, moraalinen seuraus teosta, joka on tehty jonkin persoonallista halua tyydyttävän asian saavuttamiseksi. On olemassa hyvää ja huonoa karmaa. Karma ei rankaise eikä palkitse; se on yksinkertaisesti vain se ainoa Kaikkiallinen Laki, joka ohjaa erehtymättömästi, ja, niin sanoaksemme, sokeasti kaikkia muita lakeja, jotka saavat aikaan tiettyjä seurauksia piiriinsä kuuluvien syysuhteitten ketjussa. Kun buddhanoppi opettaa, että "karma on (jokaisen olennon) moraalinen ydin, joka yksin jää eloon kuoleman jälkeen ja jatkuvasti pysyy sielunvaelluksessa" eli jälleensyntymisessä, se merkitsee yksinkertaisesti vain sitä, ettei mistään persoonallisuudesta jää jäljelle mitään muuta kuin sen aikaansaamat syyt, jotka ovat kuolemattomat, so. joita ei voida poistaa maailmankaikkeudesta, ennen kuin niiden sijalle on asetettu niiden lain mukaiset seuraukset, ja niin sanoaksemme, ennen kuin nämä seuraukset ovat ne pyyhkineet pois. Ja sellaiset syyt, ellei niitä ole saatettu tasapainoon aivan vastaavilla seurauksilla sen henkilön elinaikana, joka ne sai aikaan, seuraavat uudelleen ruumistunutta *egoa* ja tavoittavat sen toisiaan seuraavissa ruumistuksissa, kunnes syiden ja seurausten välinen täysi sopusointu on jälleen kokonaan saatettu voimaan. Ei mikään "persoonallisuus" — pelkkä aineellisia atomeja ja vaistomaisia ja älyllisiä ominaisuuksia, käsittävä kimppu — voi luonnollisestikaan pysyä sellaisenaan puhtaan hengen maailmassa. Vain se, mikä on kuolematon tosi luontonsa puolesta ja olemukseltaan jumalainen, nimittäin *ego*, minuus, voi olla olemassa ikuisesti. Ja koska se on tuo ego, joka valitsee sen persoonallisuuden, jota se on elähdyttävä jokaisen deevakhaanin jälkeen, ja joka näiden persoonallisuuksien kautta vastaan ottaa aiheutettujen karmallisten syiden seuraukset, se ego, tuo itse, on sen vuoksi juuri se, joka on tuo mainittu "moraalinen ydin", ja itse ruumistunut karma, se, "joka yksin jää eloon kuoleman jälkeen".

kasti. Alkuaan merkitsi se järjestelmää, jossa oli neljä perinnäistä luokkaa, joihin Intian asukkaat olivat jaetut: *brahmiinit*, *kshatrijat*, *vaisjat* ja *shuudrat* — (a) Brahmaan jälkeläiset; (b) sotilaat; (c) kauppiat, ja (d) alin eli maanviljelystä harjoittava — shuudra-luokka. Nämä neljä on jakautunut satoihin ryhmiin ja alakasteihin.

kesämaa. Spiritualistien, ruumiista vapautuneiden "henkiensä" asuinsijoille, antama lempinimi; he sijoittavat sen jonnekin "linnunrataan". Maan päälle *takaisin palanneiden* henkien arvovaltaan nojautuen sitä kuvataan ihanaksi maaksi, jossa on kauniita kaupunkeja ja taloja, eduskuntaa eduskuntatalo, museoita, jne., jne. (Katso Andrew Jackson Davisin teoksia).

kether (hepr.). "Kruunu, korkein kymmenestä sefirothista; ensimmäinen ylimmässä kolminaisuudessa. Se vastaa *Makroprosopos*'ta, *Suuria Kasvoja* eli Arikh Anpin'ia, joka erilaistuu *Khokmah*'iksi ja *Binah*'iksi.

kierros (kreikk. *kuklos*). Muinaiset kansat jakoivat ajan loputtomiin kierroksiin, "pyörien sisällä oleviin 'pyöriin'", ja kaikki sellaiset aikakaudet olivat pituudeltaan erilaisia, ja merkinä jonkin kosmisen, maapalloa koskevan fyysisen tai metafysisen tapahtuman alkamisesta tai päättymisestä. Puhuttiin vain muutamien vuosien pituisista kierroksista ja myös suunnattoman pitkiä aikoja kestävästä kierroksista; suuri *orfilainen* kierros tarkoitti 120 000 vuotta kestävästä rotujen etnologista vaihtumista, ja Cassandroksen 136 000 vuotta kestävä kierros, joka sai aikaan täydellisen muutoksen planeettojen vaikutuksissa ja niiden vaikuttamisessa ihmisten ja jumalan korrelaatioissa (vuorovaikutuksissa) — se on muuten tosiasia, jonka meidän aikamme astrologit ovat täydellisesti kadottaneet näkyvistään.

Klemens Aleksandrialainen. Kirkkoisä ja tuottelias kirjailija, joka oli ollut uusplatonikko ja Ammonios Sakkaksen opetuslapsi. Hän oli eräs harvoista kristillisistä filosofiista toisen ja kolmannen vuosisadan välillä jKr. Aleksandriassa.

krestos (kreikk.). Kristuksen varhaisgnostinen nimitys. Aiskylos, Herodotos ja muut käyttivät tätä teknillistä termiä viidennellä vuosisadalla eKr. Ensin mainittu mainitsee (Cho. 901) *Manteumata pythokresta*'n eli erään pythian papittaren välityksellä saadut "Erään pythialaisen Jumalan antamat oraakkelit", ja pythokrestos on johtunut sanasta *krao*. *Kresterion* ei ole vain "oraakkelituomio", vaan myös uhri oraakkelille tai sen onnistumiseksi. *Krestes* on se, joka selittää oraakkeleita, "profeetta ja ennustaja", ja *kresterios* se, joka palvelee oraakkelia tai jotakin jumalaa. Vanhin kristillinen kirjailija, Justinus-marttyyri, ensimmäisessä puolustuskirjoituksessaan (apoloissaan)

nimittää kanssuskovaisiaan "krestiaaneiksi". "Vain tietämättömyydestä ihmiset kutsuvat itseään kristiaaneiksi, krestiaanien asemesta", sanoo Lactantius (IV kirja, VII luku). Sanat kristus ja kristityt, jotka alkuaan äännettiin *krest* ja *krestiaanit*, lainattiin pakanoitten temppelisanastosta. *Krestos* tarkoitti siinä sanastossa "kokeella olevaa opetuslasta", hierofanttikokelasta, joka sen saavutettuaan vihkimyksessä, pitkäaikaisten kokeiden ja kärsimysten kautta kuljettuaan ja tultuaan voidelluksi (so. "öljyllä hierotuksi", niin kuin vihityille ja jopa jumalien kuville tehtiin viimeisenä osana rituaalisissa menoissa), muuttui *kristokseksi* — "puhdistetuksi" esoteerisella eli mysteerikielellä sanoen. Mystisessä vertauskuvastossa todellakin kristes eli kristos merkitsi, että "tie", *polku* oli käyty ja päämäärä saavutettu, kun työlään ponnistuksen hedelmät, yhdistäen häviävän, maan tomusta kotoisin olevan persoonallisuuden häviämättömään *yksilöllisyyteen*, muunsivat sen sen kautta kuolemattomaksi *Egoksi* (minäksi). "Tien lopussa on Kristes", puhdistaja; ja liiton tultua kerran päätetyksi, *krestos*, "surujen mies" tuli itse *kristokseksi*. Vihitty Paavali tiesi tämän, ja myös tarkoitti täsmälleen tätä, kun hänet on pantu sanomaan huonossa käännöksessä, "Lapsukaiseni, jotka minun jälleen täytyy kivuin synnyttää, kunnes Kristus saa muodon teissä" (Gal. IV 19) — minkä oikea merkitys on: "... kunnes te muovaillette (annatte muodon) Kristuksen teissä itsessänne". Mutta maailman ihmiset, jotka tiesivät vain, että *krestos* oli jollakin tavoin yhteydessä pappiin ja profeettaan, eivätkä tienneet mitään kristos-sanan salaisesta merkityksestä, vaativat, kuten tekivät Lactantius ja Justinus-marttyyri, että heitä oli nimitettävä krestiaaneiksi kristiaanien asemasta. "Joka ainoa hyvä ihminen saattaa sen vuoksi löytää Kristuksen "sisäisestä ihmisestään", niin kuin Paavali sanoo (EL III. 16., 17), olkoonpa hän juutalainen, muslimi, hindu tai kristitty.

Krishna (sanskri.). Kuuluisin Vishnun avataaroista (ruumistumista), hindujen "vapahtaja" ja hyvin suosittu jumala. Hän on kahdeksas avataara, Deevakiin poika ja Kansan, intialaisen Herodeksen veljenpoika, sillä Kansa etsiessään häntä lammas- ja lehmipaimenten keskuudesta, jotka olivat kätkeneet hänet, löi kuoliaaksi tuhansittain heidän vastasyntyneitä lapsiaan. Kertomus Krishnan hedelmöitymisestä, syntymästä ja lapsuudesta on Uuden Testamentin kertomuksen täsmällinen esikuva. Lähetyssaarnaajat koettavat luonnollisestikin

osoittaa, että hindut varastivat syntymäkertomuksen niiltä varhaiskristityiltä, jotka saapuivat Intiaan.

Kristus — katso sanaa krestos.

kshetradshna eli **kshetragneswara** (sanskri.). Ruumistunut henki okkultismissa, tietoinen ego korkeimmissa ilmennyksissään; jälleensyntyvä prinssi eli "Herra" meissä.

kultakausi. Vanhat kansat jakoivat elämän kierroksen (syykkelin) kulta-, hopea-, pronssi- ja rautakauteen. Kultakausi oli alkuaikaisen puhtauden, luonnollisuuden ja yleisen onnellisuuden aikaa.

kumaara (sanskri.). Neitseellinen poika eli nuori naimaton henkilö. Ensimmäiset kumaarat ovat Brahmaan seitsemän poikaa, jotka syntyivät jumalan jäsenistä niin sanotussa *yhdeksännessä* luomisessa. On sanottu, että tuo nimi annettiin heille sen vuoksi, että he muodollisesti kieltäytyivät "synnyttämästä" omaa lajiaan, ja siten he legendan mukaan "jäivät joogeiksi".

Labro, Pyhä. Eräs roomalainen pyhimys, joka muutamia vuosia sitten (1800-luvun loppupuolella) julistettiin autuaaksi. Hänen suuri pyhyytensä oli siinä, että hän istui erään Rooman portin vieressä yötä päivää neljäkymmentä vuotta eikä pessyt itseään kertaakaan koko tuona aikana. Siitä oli seurauksena, että syöpäläiset söivät hänet luuta myöten.

lankasielu. Sama kuin *sutraatmaa*. Katso sanaa *manas sutraatmaa*.

Lao-tse (kiinank.). Suuri tietäjä, pyhimys ja filosofi, joka oli Kungfutsen edeltäjä.

linga shariira (sanskri.). "Astraaliruumis", so. ruumiin ilmamainen perikuva. Tämä termi tarkoittaa ihmisen tai eläimen *Doppelgänger*'iä eli "astraaliruumista". Se on kreikkalaisten *eidolon*, elinvoiman ja *perustyypiruumis*, lihassa asuvan ihmisen heijastus. Se on syntynyt ennen ihmistä ja kuolee eli haihtuu pois ruumiin viimeisen atomin hävitessä. — (Nyk. eetteriruumis. — Suom. huom.)

Logos (kreikk.). Ilmennyt jumaluus jokaisen kansakunnan ja kansan käsityksen mukaan; aina salassa olevan Syyn ulkonainen ilmaus eli seuraus. Siten puhe on

ajatuksen logos; tästä johtuen, metafyyysisessä mielessä se käännetään osuvasti sanoilla "Verbum" ja "Sana".

Longinus, Dionysius Cassius. Maineikas kriitikko (arvostelija) ja filosofi, joka syntyi aivan kolmannen vuosisadan alussa (n. v. 213). Hän matkusteli paljon ja kuunteli Aleksandriassa Ammonios Sakkaksen, uusplatonismin perustajan, luentoja, mutta hän oli pikemminkin kriitikko kuin tämän seuraaja. Porfyrios (juutalainen Malek eli Malchus) oli hänen oppilaansa, ennen kuin hänestä tuli Plotinoksen opetuslapsi. Sanotaan, että hän oli elävä kirjasto ja kävelevä museo. Elämänsä loppupuolella hänestä tuli Palmyran kuningattaren Zenobian kreikkalaisen kirjallisuuden opettaja. Kuningatar palkitsi Longinuksen palvelukset syyttämällä häntä keisari Aurelianuselle siitä, että hän oli kehottanut kuningataria nousemaan kapinaan keisaria vastaan, mistä rikoksesta keisari surmautti Longinuksen sekä useita muita v. 273.

maajaa (sanskrit.). Illuusio, harha; kosminen voima, joka saa aikaan ilmenneen olemassaolon ja tekee mahdolliseksi siihen kohdistuvat havainnoimiset. Hindulaisessa filosofiassa sanotaan todellisuudeksi vain sitä, mikä on muuttumaton ja ikuinen: kaikkea sitä, mikä on häviämisestä ja erilaistumisesta aiheutuvan muutoksen alainen ja millä sen vuoksi on alku ja loppu, pidetään *maajana* — harhana.

magia. "Suuri" tiede. Deverian ja muiden orientalistien mukaan vanhimmat, sivistyneimmät ja oppineimmat kansat "pitivät magiaa pyhänä tieteenä, joka oli erottamaton uskonnosta". Esim. egyptiläiset olivat mitä todellisimmin uskonnollinen kansa, niin kuin olivat ja edelleenkin ovat hindutkin. "Magia perustuu jumalien kunnioittamiseen, ja sillä se saavutetaan", sanoo Platon. Voitaisiinko sen vuoksi ajatella, että kansa, jonka kirjoitusten ja papyroksien kumoamattoman todistuksen mukaan on osoitettu lujasti uskoneen magiaan tuhansia vuosia, olisi elänyt petoksen pauloissa niin pitkän ajan? Ja onko luultavaa, että oppineen ja hurskaan pappisvallan sukupolvet toisensa jälkeen, joista monet elivät itsensä uhraavaa, pyhää ja askeettista elämää, olisivat jatkaneet itsensä ja kansan pettämistä (tai vaikkapa vain viimeksi mainitun) pelkästä mielihyvästä saada pitää yllä uskoa "ihmeisiin"? Meille sanotaan, että kiihkoilijat tekevät kyllä kaikkensa pakottaakseen toiset uskomaan omaan jumalaansa tai epäjumaliinsa. Tähän me vastaamme: — Mutta sellaisissa

tapauksissa brahmiinit ja egyptiläiset *rekhget-amens* eli hierofantit eivät olisi tehneet julkiseksi uskoa *ihmisen voimaan kāskeā jumalia maagisin menoin palvelemaan itseään*; nuo jumalat ovat todellisuudessa vain luonnon okkultisia voimia ja mahteja, jotka nuo oppineet papit itse olivat personifioineet (henkilöistäneet) tahtoen niillä vain osoittaa kunnioitusta tuntemattoman ja nimettömän Prinsiipin ominaisuuksille. Platonikko Proklos sanoo sattuvasti: "Kun muinaisajan papit ajattelivat, että luonnon asioissa on olemassa tietty yhteys ja vuorovaikutus toisiinsa, asioiden ilmenemistä okkultisina voimina, ja keksivät, että kaikki asiat olivat olemassa kaikessa, *he laativat tähän keskinäiseen vuorovaikutukseen ja samankaltaisuuteen perustuvan pyhän tieteen*... Ja käyttivät okkultisiin tarkoituksiin sekä taivaallisia että maallisia luonnonvoimia, joiden avulla, tietyn samankaltaisuuden perusteella, he johtivat jumalaiset luonnonvoimat tähän alhaisempaan asumukseen." Magia on tiede, joka käsittelee taivaallisten, maan piirin yläpuolella olevien mahtien kanssa yhteydessä olemista ja niiden ohjaamista, samoin kuin alempiin piireihin kuuluvien mahtien vallitsemista; se on todellista käytäntöön soveltuvaa tietoa luonnon salatuista mysteereistä, jotka vain harvat tietävät, koska ne ovat niin perin vaikeat saavuttaa lankeamatta syntiin lakia vastaan. Vanhan ja keskiajan mystikot jakoivat magian kolmeen luokkaan: *teurgiaan, goetiaan ja luonnonmagiaan*. "Teurgia on jo kauan sitten omistettu teosofien ja metafysikoiden erikoistutkimusalaksi", sanoo Kenneth Mackenzie. "Goetia on musta magia, ja 'luonnon'- eli valkoinen magia on kohonnut parantamista harjoittamalla eksaktin ja kehittyvän tutkimuksen asemaan." Erään jo manalle menneen oppineen veljemme lisäämät huomautukset ovat merkillille pantavat: "Uuden ajan realistiset pyyteet ovat olleet mukana vaikuttamassa, että magia on tullut huonoon maineeseen ja naurun alaiseksi... Usko (ihmisen omaan itseensä) on magian olennainen perusta, ja se oli olemassa kauan ennen muita aatteita, jotka edellyttävät sen ennalta oloa. On sanottu, että täytyy olla viisas ihminen, joka voi tulla hulluksi; ja ihmisen täytyy ylevöittää ajatuselämänsä miltei hulluuteen asti, so., hänen aivojensa vastaanottokykyä ja herkkyyttä on lisättävä paljon nykyaikaisen sivistyksen surkean ja alhaisen tason yläpuolelle, ennen kuin hänestä voi tulla tosi maagikko, sillä tämän tieteen tavoitteluun sisältyy tietty määrä eristäytymistä ja itsensä kieltämistä." Se on todellakin sangen suuri eristäytyminen, jonka saavutus saa aikaan merkillisen ilmiön, joka

jo sinänsä on ihme. Samalla magia ei ole mitään *yliluonnollista*. Niin kuin Jamblikhos selittää, "he ilmoittavat voivansa pappisteurgian avulla kohota *korkeampien ja yleismaailmallisten olentojen luo*, ja niiden luo, jotka ovat nousseet kohtalon yläpuolelle, nimittäin Jumalan ja demiurgin luo: käyttämättä aineellisia tai muita välikappaleita, vain ottamalla huomioon sopivan ajan." Muutamat alkavat jo tunnustaa älyllisten voimien ja vaikutusten olemassa olon luonnossa, missä he tähän asti eivät ole tienneet sellaisia olevankaan. Mutta, niin kuin tohtori Carter Blake aivan oikein huomauttaa, "yhdeksästoista vuosisata ei ole huomannut uusien ajatustapojen syntymistä eikä vanhojen päättymistä"; mihin Mr. Bonwick lisää, että "jos vanhat kansat tiesivät vain vähän meidän tavastamme tutkia luonnon salaisuuksia, me tiedämme vielä vähemmän heidän tutkimustyöstään".

magia, musta. Noituus; nekromantia eli kuolleiden esiin manaaminen ja muut epätavallisten voimien väärin käyttämiset itsekkäässä tarkoituksessa. Tätä väärinkäyttöä voi sattua sitä tietoisesti tahtomattakin; se on kuitenkin luettava "mustan" magian piiriin kuuluvaksi, milloin tahansa saadaan aikaan ilmiöitä vain ihmisen omaksi tyydytykseksi. (Katso sanaa *magia*.)

magia, seremoniallinen. Rosenkreuziläisten ja muiden mystikoiden esityksen mukaan kabbalististen rituaalien mukainen magia perustui ihmistä henkisesti korkeampien Voimien esiin kutsumiseen sekä olemisen asteikossa häntä itseään paljon alempana olevien elementaalien hallintaan.

magia, valkoinen, eli hyvää vaikuttava magia, on *jumalaista* magiaa, vailla itsekkyyttä, vallan-, kunnian- ja rikkauden himoa, ja se pyrkii tekemään vain hyvää maailmalle yleensä ja varsinkin naapurille. Pieninkin yritys käyttää epätavallisia voimiaan omaksi nautinnokseen tai edukseen muuttaa nämä voimat noituudeksi eli mustaksi magiaksi.

mahajaana (sanskrit.) Buddhalaisen filosofian koulukunta; kirjaimellisesti "suuri käyttöväline". Nagardshunan perustama mystinen järjestelmä. Sen kirjat kirjoitettiin toisella vuosisadalla ennen Kristusta.

mahamanvantara (sanskrit.) Sananmukaisesti käännettynä Manujen väliset pitkät väliajat — kaikkiallisen toiminnan aikakausi. Manvantara tässä tarkoittaa

yksinkertaisesti toiminnan aikakautta pralajan eli levon vastakohtana — viittaamatta kierroksen pituuteen.

mahatma (sanskri.). Sananmukaisesti "suuri sielu". Korkeimman luokan adepti. Ylhäinen olento, joka saavutettuaan alempien periaatteidensa herruuden elää sen vuoksi "lihallisen ihmisen" kahleista vapaana. Mahatmoilla on tietoa ja voimaa, joka on suhteessa siihen kehitystasoon, minkä he ovat saavuttaneet henkisessä kehityksessään. Palinkielellä heitä nimitetään *rahat* ja *artha*.

mahat (sanskri.), sananmukaisesti *suuri*. Kaikkiolennollisen järjen ja tajunnan ensimmäinen periaate. Puraanoitten filosofiassa perilunnon eli *praadhanan* ensimmäinen aikaansaannos (sama kuin *mulaprakriti*); ajattelevan periaatteen *manaksen* ja *ahankaaran* sekä alemman manaksen itsekkyyden eli "minä olen minä"-tunteen aiheuttaja.

makrokosmos (kreikk.). Sananmukaisesti: "suuri maailmankaikkeus" eli kosmos.

manas (sanskri.). Sananmukaisesti "järki". Ajatuskyky, joka tekee ihmisestä älykkään ja siveellisen olennon ja erottaa hänet eläimestä; merkitsee samaa kuin *mahat*. Esoteerisesti se kuitenkin merkitsee, jos se on vailla ominaisuuksia ("rajaton"), ihmisen korkeampaa minää eli tajuavaa jälleensyntyvää periaatetta (olemuspuolta). Jos se on rajoitettu, teosofit sanovat sitä buddhi-manakseksi eli henkiseksi sieluksi vastakohtana sen inhimilliselle heijastukselle — kaama-manakselle.

manasaputra (sanskri.). Sananmukaisesti "ajatusten pojat" eli ajatuksesta syntyneet pojat; nimi, joka on annettu korkeammille minuuksillemme, ennen kuin ne ruumistuivat ihmiskuntaan. *Eksoteerisissa*, vaikkakin allegorisissa ja symbolisissa *Puraanoissa* (hindujen pyhissä ja vanhoissa kirjoituksissa) tuo arvonimi omistetaan *kumaarille*, Brahmaan ajatuksesta syntyneille pojille.

manas sutraatmaa (sanskri.). Nuo kaksi sanaa merkitsevät *ajatus* (manas) ja *lankasielu* (sutraatmaa). Se on, kuten sanottu, samaa merkitsevä kuin meidän minämme (*ego*), eli se, mikä jälleensyntyy. Se on eräs veedaantafilosofian teknillinen nimitys.

manas taidshasa (sanskri.). Sananmukaisesti "säteilevä" manas; korkeamman minän tila, jonka ainoastaan korkealle kehittyneet metafysiikot pystyvät kuvittelemaan ja käsittämään. Sama kuin *buddhi taidshasa*; katso tätä.

mantra (sanskri.). Veeda-kirjojen säkeistöt ja jakeet, joita käytetään manauksina ja loitsuina. Mantroilla tarkoitetaan Veedojen muita osia kuin ns. *Braahmanas*, tai niiden tulkintaa.

Manu (sanskri.). Suuri intialainen lainlaatija. (Nimi johtuu sanskritkielen juurisanasta man, ajatella. Sana Man (erisnimenä) tarkoittaa yksinomaan Swajambhuvaa, ensimmäistä Manua, joka sai alkunsa Swajambhusta, itseolevasta, joka tästä johtuen on Logos ja ihmiskunnan kantaisä. Manu on ensimmäinen lainlaatija — melkein jumalainen olento.

manvantara (sanskri.). Ilmennyksen aikakausi vastakohtana *pralajalle* (hajoaminen eli lepo); nimitystä käytetään erilaisista kierroksista, varsinkin "Brahmaan päivästä" — 4 320 000 000 aurinkovuotta — ja yhden Manun hallituskaudesta — 308 448 000 vuotta. Sananmukaisesti *manuantara* merkitsee "manujen välillä". (Katso Salaista Oppia, II osa, s. 78–).

materialisaatio (lat. materia, aine). Aineellistuminen. Tämä sana merkitsee spiritismissä niin sanottujen "kuolleitten henkien" objektiivista (aistein havaittavaa) ilmestymistä, jolloin "henget" tilapäisesti pukeutuvat jälleen aineeseen; ts. he muodostavat itselleen ilmakehässä saatavissa olevista aineksista ja läsnä olevien emanaatioista (vuodatuksista) tilapäisen ruumiin, joka on sen ruumiin näköinen, joka ko. vainajalla oli eläessään. Teosofit hyväksyvät aineellistumisilmiön, mutta he hylkäävät otaksuman, että "hengen" saisivat sen aikaan, ts. ruumiista vapautuneiden henkilöiden kuolemattomat periaatteet. Teosofit väittävät, että milloin ilmiöt ovat aitoja — mikä on harvinaisempaa kuin tavallisesti luullaan —, niitä saavat aikaan *larvae*, eidolonit, eli kuolleitten persoonallisuuksien kaamalooka-"haamut". (Katso sanoja *kaamalooka* ja *kaamaruupa*.) Koska kaamalooka on maatasolla ja poikkeaa sen aineellisuusasteesta ainoastaan sen tajunnantason asteessa, mistä syystä se on salattu tavalliselta näöltämme, sellaisten kuorien tilapäinen ilmestyminen on yhtä luonnollinen kuin pallosalama ja muut ilmakehän ilmiöt. Sähkö 'nesteinä' eli atomeista koostuneena aineena (sillä okkultisti on yhtä

mieltä Maxwellin kanssa, että se on atomeista rakentunut) on aina joka hetki, vaikka näkymättömänä, läsnä ilmassa ja ilmenee erilaisissa muodoissa, mutta vain milloin on olemassa tietyt nesteen "materialisaation" edellytykset, se siirtyy omalta meidän tasollemme ja tekee itsensä objektiiviseksi (näkyväksi). Samoin on kuolleitten *eidolonien* laita. He ovat läsnä meidän ympärillämme, mutta eri tasolla ollen he eivät näe meitä enemmän kuin mekään heitä. Mutta milloin tahansa elävät ihmiset sitä voimakkaasti haluavat, kun vain samalla on saapuvilla meedioita, joiden tavallisuudesta poikkeava rakenne luo sille edellytykset, nämä *eidolonit* tuntevat vetäymystä tai oikeammin sanoen ne *kiskotaan* alas omalta tasoltaan meidän tasollemme ja tulevat näkyviksi. Tämä on nekromantiaa (kuolleiden manaamista); se ei ole hyväksi vainajalle ja on suureksi vahingoksi elävälle, sen tosiasian lisäksi, että se puuttuu luonnon lain kulkuun. Elävien ihmisten "astraaliruumiiden" eli *kaksoisolentojen* tilapäinen materialisaatio on vallan toinen asia. Näitä "astraalimuotoja (nyk. eetteri-) erehdytään usein luulemaan vainajien ilmestymisiksi, sillä meidän omat "elementaarimme", jotka ovat kuin kameleontteja, yhdessä ruumiista vapautuneiden ja kosmisten elementaalien vastaavien luomusten kanssa omaksuvat usein ajatuksissamme voimakkaimpina elävien kuvien ulkonäön. Lyhyesti sanoen: ns. "materialisaatioistunnoissa" läsnä olevat ja meedio *luovat* tuon erikoisen haamun tai ilmestyksen. Itsenäiset "haamut" kuuluvat erääseen toiseen psyykkisten ilmiöiden luokkaan.

materialisti. Ei välttämättä vain se, joka ei usko Jumalaan eikä sieluun eikä viimeksi mainitun kuolemattomuuteen, vaan myös jokainen henkilö, joka käsittää aineellisesti puhtaasti henkisen; sellaiset, jotka uskovat ihmisen kaltaiseen jumaluuteen, sellaiseen sieluun, joka voi palaa helvetin tulessa sekä helvettiin ja taivaaseen paikkoina eikä tajunnan tiloina. Amerikkalaiset "substantialistit", joka on kristillinen lahko, ovat *materialisteja*, niin kuin myös niin sanotut spiritistit ("spiritualistit").

mediumisuus. Se on sana, joka nykyään on hyväksytty tarkoittamaan sitä tavallisuudesta poikkeavaa sielullis-ruumiillista tilaa, mikä saa jonkun henkilön pitämään mielikuvituksensa haaveita, ja todellisia tai keinotekoisesti aiheutettuja hallusinaatioitaan todellisuuksina. Ei kukaan, joka on täysin terve fysiologisilla ja sielullisilla tasoilla, voi koskaan olla mediumi. Se, mitä mediumit

näkevät, kuulevat ja aistivat, on todella olemassa, mutta se on *valheellista*; se on joko poimittu astraalitasolta, joka on niin perin petollinen väreilyissään ja suggestioissaan, tai sitten pelkistä hallusinaatioista, jotka eivät ole varsinaisesti olemassa muille kuin sille, joka niitä havaitsee. "Mediumisuus" on jonkinlaista huonontunutta *mediaattorin* ("välittäjän") tointa, minkä kyvyn omaavan arvellaan tulevan yhdysmieheksi elävän ihmisen ja vainajan hengen välisessä seurustelussa. On olemassa aivan säännönmukaisia järjestelmiä, joilla voidaan kehittää tätä epämiellyttävää taitoa.

merkavah tai **merkabah** (hepr.). "*sotavaunut*". Kabbalistit sanovat, että Kaikkein Korkein, asetettuaan kymmenen sefirothia jotka kaikki yhdessä ovat Aadam Kadmon, ihmisen perustyyppi, käytti heitä sotavaunuina eli kunnian valtaistuimena, jossa hän laskeutuu alas hallitsemaan ihmisten sieluja.

mesmerismi. Tämä nimitys johtuu Mesmeristä, joka keksi uudelleen tämän magneettisen voiman ja sen käytäntöön soveltamisen noin v. 1775 Wienissä. Se on elinvoiman virta, jonka henkilö saattaa siirtää toiseen; ja sen avulla hän saa aikaan epänormaalin tilan subjektin eli mesmerisoidun henkilön hermojärjestelmässä, mikä tekee hänelle mahdolliseksi vaikuttaa välittömästi subjektin ajatuksiin ja tahtoon.

mestari. Käännös sanskritinkielisestä sanasta *guru*, "henkinen opettaja". Teosofit ovat omaksuneet tuon sanan tarkoittamaan niitä adepteja, joilta he tunnustavat saaneensa oppinsa.

metafysiikka. (Kreikkalaisista sanoista *meta*, yläpuolella, ja *fysika*, ulkonaiseen, aineellisen maailman kuuluvat asiat ja kappaleet. On hengen hylkäämistä ja kuolleesta kirjaimesta riippumista kääntää se "luonnon yläpuolella" tai *yliluonnollinen*, koska se oikeammin tarkoittaa "näkyvän, käsin kosketeltavan luonnon yläpuolella olevaa". Metafysiikka ontologiassa (oppi olevaisesta) ja filosofiassa on nimitys, joka tarkoittaa sitä tiedettä, joka tutkii todellista ja pysyvää olemista, epätodellisen, harhanomaisen eli ilmiöllisen olemisen vastakohtana.

mikrokosmos. "Pieni" maailmankaikkeus, mikä tarkoittaa ihmistä, joka on tehty luojansa, makrokosmoksen eli suuren maailmankaikkeuden, kuvaksi, ja sisältää

kaiken, minkä jälkimmäinenkin sisältää. Näitä nimityksiä käytetään okkultismissa ja teosofiassa.

Mishnah (hepr.). Sananmukaisesti "toistaminen, toisto", sanasta *shaanaah*, "toistaa" jotakin suusanallista. Kokoelma juutalaisten perintätietojen muistiin kirjoitettuja selityksiä ja valikoima kirjoituksia; tältä pohjalta myöhempi Talmud laadittiin.

monadi. Se on ykseys, *yksi*; mutta okkultismissa se usein tarkoittaa yhdistynyttä *duadia* (kaksikkoa) *aatmaa-buddhia* — eli sitä ihmisen kuolematonta osaa, joka ruumistuen alempiin kuningaskuntiin ja asteittain kehittyen niiden lävitse kulkemalla ihmiseksi löytää siten tien lopulliseen päämäärään — nirvana.

monas (kreikk.). Sama kuin latinalainen monadi; "ainoa", yksikkö. Pythagoralaisessa järjestelmässä *duadi* (kaksikko) emanoituu (valuu ulos) korkeammasta ja erillisestä *monaksesta*, joka siten on *ensimmäinen syy*.

monogenes (kreikk.). Sananmukaisesti "only-begotten" (engl.) "ainutsyntyinen", yksisyntyinen; Proserpinasta ja muista jumalista ja jumalattarista, niin kuin Jeesuksestakin käytetty nimitys.

mooksha (sanskri.). Sama kuin nirvana; "sielu-pyhiinvaeltajan" eräs kuolemanjälkeinen levon ja autuuden tila.

muisti. [H. P. B. puhuu kolmenlaatuista muistamisesta, joita hän nimittää (engl.)] *Recollection*, *remembrance* ja *reminiscence*. Suomeksi ne olisivat *re-collect* — koota jälleen, palauttaa muistiin; *re-member* — muistaa jälleen (kokemansa?); *re-minisenssi* — muisteleminen, muistin elvyttäminen. (H. P. B. kirjoittaa nyt suomennetussa Teosofian Avaimen sanastossa edelleen seuraavaa): Okkultistit tekevät eron näiden kolmen eri toiminnan välillä. Koska kuitenkin tällainen sanasto ei voi sisältää jokaisen nimityksen kaikkien metafyyssisten ja hienojen eroavuuksien täydellistä selitystä, me voimme vain tässä ilmoittaa, että nämä nimitykset vaihtelevat riippuen siitä, missä niitä käytetään, viittaavatko ne menneeseen vai nykyiseen ruumistukseen ja johtuuko (emanoituuko) toinen tai toinen näistä muistamisen eri lajeista henkisistä vaiko aineellisista aivoista; tai vielä, "yksilöllisyydestä" vaiko "persoonallisuudesta".

Mundakja Upanishad. (sanskri.). Sanallisesti "Mundakan salainen oppi". Iältään hyvin vanha teos; sen on kääntänyt (englanniksi?) Raja Ram Mohun Roy.

mysterikieli. Salainen pappismurre, jota vihityt papit käyttivät vain keskustellessaan pyhistä asioista. Jokaisella kansalla oli oma mysterikielensä, jonka vain mysteereihin vihityt tunsivat.

mysterit (salaiset menot). Niitä panivat toimeen vihityt hierofantit muinaisajan tempeleissä kokelaitten hyödyksi ja opetuksiksi. Juhlallisimmat ja okkultisimmat olivat varmaankin ne, joita Egyptissä piti yllä "joukko salassa pitäjiä", niin kuin Mr. Bonwick nimittää hierofantteja. Maurice kuvaa niiden luonnetta hyvin selvästi muutamien rivein. Kertoessaan Filaessa (Niilin saarella) toimeenpannuista mysteereistä hän sanoo: — "näissä synkissä luolissa paljastettiin ihastuneelle pyrkijälle jumalattaren (Isiksen) suurenmoinen mystinen arkaana (salaisuus) juhlallisen vihellyshymnin kaikuessa tämän suojatun paikan pitkissä kivisissä holveissa. Sana "mysteri" johtuu kreikankielisestä sanasta *muoo*, sulkea suunsa —, ja jokaisella niihin liittyvällä symbolilla oli salainen merkityksensä. Kuten Platon ja monet muut vanhanajan viisaista vahvistavat, nämä mysterit olivat erittäin uskonnolliset, moraaliset ja hyvää aikaan saavat etiikan kouluna. Kreikkalaiset mysterit, Cereksen ja Bakkhoksen, olivat vain egyptiläisten jäljittelyjä, ja "Egyptian Belief and Modern Thought (Egyptiläisten usko ja nykyaikainen ajattelu)"-kirjan tekijä ilmoittaa meille, että englantilainen sana "*chapel*" eli *capella* (suomal. kappeli) on johtunut sanasta *kaph-el* eli Elin, aurinkojumaluuden koulu". Hyvin tunnetut *kabiirit* ovat myös yhteydessä mysteereihin.

Lyhyesti sanoen olivat mysterit kaikissa maissa sarja draamallisia esityksiä, joissa papit ja kokelaat esittivät maailmankaikkeuden ja yleensä luonnon salaisuuksia; he esiintyivät eri jumalina ja jumalattarina ja näyttelivät otaksuttuja kohtauksia (allegorioita) heidän elämästään. Vihkimyskokelaille selitettiin niiden salainen merkitys, ja niistä muodostettiin filosofisia oppeja.

mystikko, kreikankielisestä sanasta *mystikos*. Vanhalla ajalla ne jotka olivat otetut vastaan vanhoihin mysteereihin; meidän aikanamme se, joka harrastaa mystiikkaa, jolla on mystisiä, yliaistisia mielipiteitä, jne.

mystismi. Kaikki opit, jotka ovat tekemisissä salaperäisten asioiden ja metafysiikan kanssa, ja käyttävät enemmän ihanteellisia sanoja kuin ottavat huomioon meidän tosiasiallisen maailmamme.

Nazarenus, Codex. Natsareenien ja myös nabotealaisten kirjoitukset. Useiden kirkkoisien, varsinkin Hieronymoksen ja Epifanioksen mukaan ne olivat kerettiläisiä opetuksia, mutta ne ovat todellisuudessa eräs lukuisista maailman ja jumalien syntyä käsittelevistä esityksistä, jotka synnyttivät erityisen lahkon.

nefesh (hepr.) "Elämän henkäys, *anima (henki) mens vitae*, halut, himot. Sanontaa käytetään sangen vapaasti Raamatussa. Tavallisesti se merkitsee *praanaa*, 'elämää'; Kabbalassa se tarkoittaa eläimellisiä intohimoja ja eläimellistä sielua." Sen vuoksi, niin kuin teosofisissa opetuksissa esitetään, *nefesh* on *praanakaaminen* prinssiippi eli ihmisen elolliseläimellinen sielu.

nekromantia. Kuolleitten hahmojen nostattaminen, mitä sekä vanhan ajan ihmiset että nykyajan okkultistit pitävät mustan magian harjoittamisena. Jamblikhos, Porfyrios ja muut teurgistit paheksuivat sitä yhtä paljon kuin Mooseskin, joka tuomitsi aikansa "noidat" kuolemaan, vaikka mainitut noidat usein olivat vain mediumeja, kuten esim. Samuelin ja Endorin noidan tapauksessa.

nelinäisyys. "Ihmisen prinssiipeistä" neljä alinta, jotka muodostavat hänen *persoonallisuutensa* (so. ruumis, astraalinen kaksoisruumis, *praana* eli elämä, halujen ja alemman manaksen eli aivojärjen elin eli kannattaja), erotukseksi korkeammasta kolmikosta eli kolminaisuudesta, jonka muodostaa korkeampi henkinen sielu, järki ja aatmaa (korkeampi itse).

nirmaanakaaja (sanskri.). Esoteerisessa filosofiassa sillä on täysin toinen merkitys kuin siihen liitetty kansanomaisen käsitys tai orientalistien mielikuvitelmat. Jotkut sanovat nirmaanakaajaa ruumiiksi "nirvana jäännöksineen", (Schlagintweit) luultavasti otaksuen, että se on jonkinlainen nirvaaninen tila, jonka aikana tajunta ja *muoto* pysyvät. Toiset sanovat, että se on yksi *trikaaja*'sta (kolmesta ruumiista), "jolla on kyky omaksua mikä ilmenemismuoto tahansa levittääkseen buddhanoppia" (Eitelin ajatus); edelleen, että "se on jumaluuden ruumistunut avataara" (saman). Okkultismi toiselta puolen sanoo ("Hiljaisuuden Ääni"), että nirmaanakaaja, vaikkakin se

sanallisesti merkitsee muuntunutta "ruumista", on tila. Se on sellaisen adeptin eli joogin hahmo, joka haluaa astua tuohon *post-mortem* (kuolemanjälkeiseen) tilaan mieluummin kuin *dharmakaajaan eli ehdottomaan* nirvaaniseen tilaan. Hän tekee tämän, koska jälkimmäinen *kaaja* eristää hänet ainaiseksi muotojen maailmasta ja suo hänelle *itsekkään* autuuden olotilan, josta mikään muu elävä olento ei voi olla osallinen, mistä johtuen tuollainen adepti on estynyt auttamasta ihmiskuntaa jopa *deevojakin*. Mutta nirmaanakaajana adepti hylkää ainoastaan fyysisen ruumiinsa ja pysyttää itsellään kaikki muut "prinsiippinsa" paitsi *kaama*-prinsiippiä, sillä hän on musertanut tämän ikuisiksi ajoiksi itsestään elämän aikana, eikä se voi enää koskaan nousta eloon hänen *post-mortem* (kuolemanjälkeisessä) -tilassaan. Siten, sen sijaan, että hän menisi itsekkääseen autuuteen, hän valitsee itsensä uhraamisen elämän, olemassa olon, joka päättyy vasta elämänkierroksen mukana, kyetäkseen auttamaan ihmiskuntaa näkymättömästi ja samalla kuitenkin mitä tehokkaimmin. (Katso "Hiljaisuuden Äänen" kolmatta lukua 'Seitsemän porttia'.) Nirmaanakaaja ei siten ole, niin kuin kansanomaisesti uskotaan, se ruumis, "missä joku buddha tai joku bodhisattva esiintyy maan päällä", vaan todellakin se, joko *chutuktu* tai *khubilkhan*, adepti tai elämän aikana joogi, joka on sittemmin tullut jäseneksi tuohon näkymättömään sotajoukkoon, joka ikuisesti suojelee ja vartioi ihmiskuntaa karman rajojen puitteissa. Nirmaanakaaja usein käsitetään väärin "hengeksi", deevaksi, itse Jumalaksi jne., mutta se on aina kuitenkin sen, joka on hänen apunsa arvoinen, säälivä, todellinen suojelusenkeli. Mitä tahansa väitteitä esitettäneekin tätä oppia vastaan, kuinka se kiellettäneekin, koska sitä todellakaan ei tätä ennen ole julkisesti opetettu Euroopassa, koska orientalistit eivät sitä tunne, sen täytyy välttämättä muka olla "nykyaikaisen mielikuvituksen tuote" — ei kukaan liene kyllin rohkea välttääkseen, etteikö tämä ajatus kärsivän ihmiskunnan auttamisesta melkeinpä loputtoman oman itsensä uhraamisen hinnalla ole eräs kaikkein suurenmoisimmista ja jaloimmista aatteista, mikä on ihmisaivoissa syntynyt.

nirvana (sanskrit.). Orientalistien mukaan olemassaolon täydellinen "sammuminen" ja lakkaaminen, niin kuin kynttilän liekki sammuu. Mutta eksoteerisissa (engl. exoteric — esoteerisissa? — suom. huom.) selityksissä se on ehdottoman olemassaolon ja ehdottoman tajunnan tila, johon joutuu ruumiin kuoleman jälkeen sellaisen ihmisen *ego*, joka elämän aikana on

saavuttanut korkeimman täydellisyyden ja pyhyiden asteen, ja toisinaan niin kuin Gautama Buddhan ja muiden ollessa kysymyksessä, elämän aikana.

nirvaanii (sanskrit.). Nirvanan saavuttanut — kehittynyt sielu. Että *nirvana* merkitsee jotakin vallan muuta kuin orientalistien lapselliset väitteet, sen tietää jokainen tiedemies, joka on käynyt Intiassa, Kiinassa tai Japanissa. Se on "pääseminen kärsimyksestä", mutta vain aineellisuuden aiheuttamasta, vapautuminen *kleeshasta* eli *kaamasta* ja eläimellisten halujen täydellinen sammuminen. Jos meille kerrotaan, että *Abhidharma* määrittelee nirvanan "täydellisen häviämisen tilaksi", me olemme samaa mieltä, mutta me lisäämme viimeiseen sanaan määritelmän "mitä tulee kaikkeen aineelliseen tai fyysisen maailman kanssa yhteydessä olevaan", ja tämä yksinkertaisesti sen vuoksi, että jälkimmäinen (niin kuin kaikki siinä) on illuusiota eli *maajaata*. Saakhjamuni Buddha sanoi elämänsä viime hetkinä: — "henkinen ruumis on kuolematon". (Katso "Sanskritin-Kiinankielen sanakirjaa".) Mr. Eitel, oppinut sinologi (kiinankielen ym. tutkija) selittää sitä seuraavasti: "Tavalliset kansanomaiset eksoteeriset järjestelmät ovat yhtä mieltä määritellesään nirvanan *negatiivisesti* täydelliseksi vapautumiseksi sielunvaelluksen pyörästä; täydelliseksi vapautumiseksi kaikista olemassaolon muodoista, ja aluksi, riippumattomuudeksi kaikista intohimoista ja ponnistuksista; välinpitämättömyydeksi kaikesta herkkätunteisuudesta" — ja hän olisi voinut lisätä "kärsimyksien maailmaan kohdistuvan *säälin* häviämisen tilaksi". Ja tämä on syynä siihen, miksi bodhisattvat, jotka pitävät nirmaanakaajan pukua parempana dharmakaajan pukua, ovat kansan arvosteluasteikossa korkeammalla kuin *nirvaaniit*. Mutta sama oppinut lisää, että "Positiivisesti (ja esoteerisesti) he määrittelevät nirvanan henkisen autuuden korkeimmaksi tilaksi, sielun (oikeamminkin hengen) itseensä vetäytymisestä (mutta *yksilöllisyytensä* säilyttäen) johtuneeksi ehdottomaksi kuolemattomuudeksi, niin että esim. buddhat nirvanaan astuttuaan voivat uudelleen ilmestyä maan päälle — so. tulevassa manvantarassa."

noumenon (kreikk.). Olennon ja asian tosi olemus, vastakohtana aistien harhanomaisille kohteille. Vastakohta *fenomeeni*, ilmiö.

nous (kreikk.). Korkeamman järjen eli sielun platonistinen nimitys. Se tarkoittaa henkeä erotettuna eläimellistä sielusta, *psykheestä*; ihmisen jumalainen

tajunta eli järki. Gnostikot omaksuivat nimen merkitsemään tietoista *aiooniaan*, joka, niin kuin okkultisteillakin, on kosmisesti katsoen kolmas *logos*, ja ihmisen (ylhäältä lukien) kolmas "prinsiippi" eli *manas*. (Katso myös sanaa *nout*!)

nout (egypt.). Egyptiläisessä pantheonissa (jumalistossa) se merkitsi "Yksi — vain — Yksi", koska se ei kohoa kansanomaisessa eli eksoteerisessa uskonnoissa korkeammalle kuin *kolmanteen* ilmennykseen, joka säteilee ulos *Ei tunnettavissa olevasta ja Tuntemattomasta* kaikkien kansojen esoteerisen filosofian mukaisesti. Anaksagoraksen *nous* oli hindujen *mahat* — Brahmaa, ensimmäinen ilmennyt jumaluus — "järki eli itsessään mahtava henki". Tämä luova prinsiippi on kaiken maailmankaikkeudessa olevan *primum mobile* (ensimmäinen alkusyy) — sen sielu eli ideaatio (kyky muovailla aatteita ja ajatuksia). (Katso Ihmisen seitsemää prinsiippiä!)

Occult World — Okkultinen maailma. Ensimmäinen teosofiaa, sen historiaa ja sen eräitä oppeja käsittelevän kirjan nimi. Sen kirjoitti A. P. Sinnett, silloinen Intian huomattavimman Allahabadissa ilmestyneen sanomalehden *Pioneer*'in toimittaja.

okkultiset tieteet. Luonnon salaisuuksia käsittelevä tiede — fyysisiä, sielullisia, älyllisiä ja henkisiä; sitä on nimitetty hermeettiseksi ja esoteeriseksi tieteiksi. Länsimailla on mainittava Kabbala; itämailla mystiikka, magia ja joogafilosofia. Intialaiset tsheelat sanovat viimeksi mainittua usein *seitsemänneksi darshanaksi* (filosofian koulukunnaksi). Ulkopuolinen kansa Intiassa tuntee vain *kuusi* darshanaa. Nämä tieteet ovat ja ovat olleet kautta aikakausien salatut tavallisilta maailman ihmisiltä siitä erittäin pätevästä syystä, että itsekkäät sivistyneet kansanluokat eivät koskaan olisi pitäneet niitä arvossa, jotka olisivat käyttäneet niitä väärin omaksi edukseen ja siten kääntäneet jumalaisen tieteen *mustaksi magiaksi*; eivät myöskään sivistymättömät kansanluokat olisi osanneet niitä oikein arvostaa, koska ne eivät olisi niitä ymmärtäneet. Usein on esitetty syytöksenä Kabbalan esoteerista filosofiaa vastaan, että sitä käsittelevä kirjallisuus on täynnä tavalliselle järjelle käsittämätöntä "barbaarista ja älytöntä siansaksaa". Mutta eivätkö *eksaktit* tieteet — lääketiede, fysiologia, kemia ym. — ole syyvät samaan rikkomukseen? Eivätkö viralliset tiedemiehet kätke tosiasioitaan ja löytöjään vastakeksittyjen ja mitä barbaarisimpien kreikkalais-latinalaisten nimitysten verhon taakse? Manalle mennyt veljemme

Kenneth Mackenzie sanoi osuvasti: "nykyajan tiedemiesten taito on siinä, että he tuolla tavoin tempuilevat sanoilla, vaikka tosiasiat ovat niin yksinkertaiset, räikeänä vastakohtana seitsemännentoista vuosisadan tiedemiehille, jotka sanoivat lapiota lapioksi eikä 'maataloustyökaluksi'." Sitä paitsi, kun heidän "tosiasiansa" olisivat yhtä yksinkertaiset ja tajuttavat, vaikka ne tuotaisiin julki tavallisella kielellä, okkultisen tieteen tosiasiat ovat luonteeltaan niin vaikeatajuiset, että useimmissa tapauksissa ei eurooppalaisissa kielissä ole sanoja niitä ilmaisemaan. Lopuksi meidän "siansaksamme" on *kaksinkertainen* välttämättömyys — (a) voidaksemme antaa tarkan selvityksen näistä *tosiasioista* sille, joka on perehtynyt okkultisiin nimityksiin; ja (b) salataksemme ne ulkopuolisilta.

okkultisti. Okkultismia harjoittava henkilö, salatieteisiin perehtynyt; hyvin usein tuota sanaa käytetään pelkästä opiskelijasta.

Olympiodorus. Viimeinen mainehikas ja huomattava aleksandrialaisen koulukunnan uusplatonikko. Hän eli kuudennella vuosisadalla keisari Justinianuksen hallituskautena. On ollut olemassa useita samannimisiä kirjailijoita ja filosofeja sekä ennen ajanlaskuamme että sen jälkeen. Eräs näistä oli Prokloksen opettaja, toinen eräs kahdeksannella vuosisadalla elänyt historioitsija jne.

Origenes. Kristitty kirkonmies, joka syntyi toisen vuosisadan loppupuolella luultavasti Afrikassa; hänestä tiedetään hyvin vähän, jos mitään, sillä hänen elämänsä koskevat tiedot ovat säilyneet jälkimaailmalle Eusebiuksen välityksellä, joka oli pahin väärentäjä, mikä koskaan on elänyt. Viimemainitun sanotaan keränneen lähes satakunta Origeneksen (eli Origenes Adamantiuksen) kirjettä, joiden nyt sanotaan joutuneen kadoksiin. Origeneksen kaikista teoksista teosofeille kaikkein kiintoisin on hänen kirjansa "Oppi sielujen ennalta olemisesta". Hän oli Ammonios Sakkaksen oppilas ja oli pitkän aikaa läsnä tämän suuren filosofian opettajan luennoilla.

Panaenus. Eräs filaleettien aleksandrialaisen koulukunnan platonistinen filosofi.

Pandora. Kreikkalaisessa jumalaistarustossa Vulkanuksen savesta luoma ensimmäinen nainen maan päällä, jonka hän oli tehnyt rangaistakseen Prometheusta ja kumotakseen hänen lahjansa ihmiskunnalle. Jokainen jumala

oli antanut hänelle lahjaksi jonkin hyveen, ja hänen piti viedä ne eräässä lippaassa Prometheukselle, joka kuitenkin aavistuskyvyn omaavana lähetti hänet pois luotaan ja muutti lahjat pahoiksi ominaisuuksiksi. Siten, kun hänen veljensä Epimetheus näki Pandoran ja otti hänet puolisokseen, ja avasi lippaan, kaikki nyt ihmiskuntaa vaivaavat sairaudet syöksyivät siitä ulos ja ovat aina siitä lähtien raivonneet maailmassa.

panteisti. Se, joka samaistaa Jumalan ja luonnon, ja *vice versa* (päinvastoin). Jos meidän on pidettävä jumaluutta rajattomana ja kaikkialla läsnä olevana periaatteena, tämä tuskin voineekaan olla toisin; luonto on siten yksinkertaisesti vain jumaluuden fyysinen puoli eli hänen ruumiinsa (ilmennyksensä).

Parabrahm, (sanskrit.). Veedaantalainen nimitys, joka tarkoittaa "Brahmaan yläpuolella". Korkein ja ehdoton periaate, persoonaton ja nimeä vailla. Veedassa käytetään siitä nimitystä "Se".

paranirvana. Veedaanta-filosofiassa *nirvanan* korkein muoto — sen yläpuolella.

parsit. Zoroasterin nykyiset persialaiset seuraajat, jotka ovat asettuneet asumaan Intiaan, varsinkin Bombay'hin ja Guzerat'iin; auringon ja tulen palvojia. Eräs maan kaikkein älykkäimpiä ja arvossa pidetyimpiä yhdyskuntia; he ovat enimmäkseen liike-elämän palveluksessa. Heitä on nykyään 50 000 – 60 000 jäljellä Intiassa, jonne he asettuivat n. 1000 vuotta sitten.

persoonallisuus. Okkultismin opetukset jakavat ihmisen kolmeen puoleen — *jumalaiseen, ajattelevaan* eli järkevään, ja *järjettömään* eli eläimelliseen ihmiseen. Metafyysisiä seikkoja silmällä pitäen häntä myös ajatellaan seitsemänsä, eli, niin kuin on sovittu se ilmaistavaksi teosofiassa, hän on koostunut seitsemästä "periaateesta", joista kolme muodostavat korkeamman *kolminaisuuden* ja jäljellä olevat neljä alemman *neljänäisyyden*. Se on tässä jälkimmäisessä, missä asuu *persoonallisuus*, joka sisältää vuorotellen jokaisen fyysisen elämän kaikki luonteenominaisuudet, mukaan lukien muistin ja tajunnan. *Yksilöllisyys* on kolminaisuuden — yhdeksi käsitettynä — korkeampi minä (*manas*). Toisin sanoen yksilöllisyys on meidän katoamaton *egomme*, joka jälleensyntyä ja pukeutuu uuteen persoonallisuuteen jokaisessa uudessa ruumistuksessa.

phallos-kultti (kreikk. *phallos*, miehen sukuelin), sukupuolipalvonta; sellaisille jumalille ja jumalattarille, jotka, kuten Shiva ja Durga Intiassa, symbolisoivat kahta eri sukupuolta, osoitettu kunnioitus ja palvonta.

Pitkäkasvoinen. Kabbalistinen termi, *Areekh Anpeen* hepreankielessä; eli "Pitkäkasvoinen"; kreikankielessä *Makroprosopos*, vastakohtana "lyhytkasvoiselle" eli *zeir anpeen*, *mikroprosopos*. Edellinen tarkoittaa jumaluutta, jälkimmäinen ihmistä, "suuren hahmon pientä kuvaa".

planeettahenget. Planeettojen hallitsijat ja valtiat. Planeettajumalat.

plastinen. Tätä sanaa käytetään okkultismissa merkitsemään astraaliruumiin (nyk. eetteriruumiin — suom.) "proteusmaisen sielun" luontoa ja olemusta. (Katso sanaa *Plastic Soul* teoksessa "*Teosofinen Sanakirja*" (Theosophical Glossary).)

plerooma. "Täyteys"; gnostinen sanonta, jota käytti myös Pyhä Paavali. Jumalainen maailma eli jumalien olopaikka. Kaikkiallinen avaruus jaettuna metafyyssisiin *aiooneihin*.

Plotinos. Huomattava platonistinen filosofi, joka eli kolmannella vuosisadalla, suuri käytännöllinen mystikko, joka oli tunnettu hyveellisyydestään ja oppineisuudestaan. Hän opetti oppia, joka oli yhtäpitävä veedaantistien opin kanssa, nimittäin, että henkisielu, valuen ulos Ainoasta Jumalaisesta Prinsiipestä, maallisen toivioiretkensä jälkeen yhdistyi siihen jälleen. (Katso teosta *Teosofinen Sanakirja*.)

Porfyrios. Hänen oikea nimensä oli *Malek*, mistä johtui, että häntä pidettiin juutalaisena. Hän tuli Tyyroksesta, ja opiskeltuaan ensin Longinuksen, etevän filosofi-tutkijan johdolla, hänestä tuli Plotinoksen opetuslapsi Roomassa. Hän oli uusplatonikko ja huomattava kirjailija ja kuuluisa varsinkin teurgian harjoittamisesta aiheutuvia pahoja vaikutuksia koskevasta väittelystään Jamblikhoksen kanssa, vaikka hän sitten lopulta omaksuikin vastustajansa mielipiteet. Syntyneenä luonnostaan mystikoksi hän noudatti kuten opettajansa Plotinoskin puhdasta intialaista raadsha-jooga-järjestelmää, joka harjoitettuna johtaa sielun yhtymiseen maailmankaikkeuden ylisieluun, ja inhimillisen sielun yhtymiseen sen *jumalaiseen* sieluun, buddhi-manakseen. Hän valittaa kuitenkin, että kaikista ponnisteluistaan huolimatta, hän 68.

ikävuoteensa mennessä oli saavuttanut ekstaasin korkeimman tilan vain yhden kerran, kun sen sijaan hänen opettajansa Plotinos oli kokenut korkeinta autuutta kuusi kertaa elämänsä kuluessa. (Katso sanaa "Porphyry" teoksesta *Teosofinen Sanakirja*.)

Pot Amun. Koptilainen nimitys, joka merkitsee viisauden jumalalle "Amunille" "pyhitettyä henkilöä". Ptolemaiosten aikaisen egyptiläisen papin ja okkultistin nimi.

praana (sanskri.). Elämän periaate, elämän henkäys, *nefesh*.

pradsnaa (sanskri.). Nimitys, jota käytetään merkitsemään "Kaikkiälyistä Järkeä". **Mahat**-sanan kanssa saman merkityksinen.

pralaja (sanskri.). Hajaantuminen, hajoaminen, manvantaran vastakohta, edellisen merkityksessä planeetan tai koko maailmankaikkeuden levon aikakautta ja jälkimmäisen täyden toiminnan aikakautta (kuolemaa ja elämää).

proteusmainen sielu. **Maajaaviruupan** eli ajatusruumiin, korkeamman astraaliruumiin nimitys; se omaksuu adeptin ajatuksen tahdosta kaikki muodot ja minkä muodon tahansa. (Katso sanaa "Plastic Soul" *Teos. Sk.*)

psykismi. Sanaa käytetään nykyään merkitsemään kaikenlaatuisia sielullisia ilmiöitä, nimittäin sekä mediumisuutta että sensitiivisyyden ('herkkyyden') korkeampia lajeja. Hiljattain keksitty sana.

Puraanat (sanskri.). Sananmukaisesti "vanhat"; ne tarkoittavat hindulaisia kirjoituksia ja pyhiä kirjoja, joita on olemassa huomattava lukumäärä.

pyhä tiede. Nimitys, jota on käytetty yleensä okkultisista tieteistä, ja jolla nimellä rosenkreutziläiset nimittivät Kabbalaa ja varsinkin hermeettistä filosofiaa.

Pythagoras. Kaikkein maineikkain mystinen filosofi, joka syntyi Samos-saarella n. v. 586 eKr.; hän opetti heliosentristä (aurinkokeskeistä) järjestelmää ja jälleensyntymistä, korkeinta matematiikkaa ja korkeinta metafysiikkaa; hänellä oli koulu, joka oli kuuluisa kautta maailman. (Täydellisempiä yksityisseikkoja halutessanne ks. *Teos. Sk.*)

rabbiinikollegio. Babylonissa toiminut kollegio ja opisto; se oli hyvin kuuluisa kristikunnan varhaisimpina vuosisatoina, mutta sen maine väheni suuresti Aleksandrian hellenistiopettajien, sellaisten kuin Filo Judaeuksen, Josefuksen, Aristobuloksen ym. ilmestyessä näyttämölle. Ensin mainitut koettivat kostaa menestyville kilpailijoilleen nimittämällä aleksandrialaisia *teurgisteiksi* ja epäpuhtaiksi profeetoiksi. Mutta aleksandrialaisia *thaumaturgiaan* uskovia ei pidetty synnintekijöinä ja pettureina, kun oikeaoppiset juutalaiset olivat tuollaisten "hazim"-koulukuntien johdossa. Oli toiminnassa opistoja, joissa opetettiin profetoimista ja okkultisia tieteitä. Samuel oli erään sellaisen Ramahissa sijaitsevan opiston johtaja, Elisha Jerikossa. Hilleillä oli vakinainen profeetta- ja näkijäakatemia; ja se oli juuri Hillel, babylonialaisen opiston oppilas, joka oli farisealaisten ja suurten oikeaoppisten rabbiinien lahkon perustaja.

reinkarnaatio, eli jälleensyntyminen (lat. *re*, jälleen, ja *incarnatio*, "lihaantuminen"); kerran yleismaailmallinen oppi, joka opetti, että *ego* (minuus) syntyy tämän maan päälle lukemattomia kertoja. Meidän päivinämme kristityt sen kieltävät, koska he näyttävät käsittävän väärin omien evankeliumiensa opetukset. Siitä huolimatta sekä Raamattu että kaikki muutkin vanhat kirjoitukset opettavat, että korkeampi inhimillinen sielu (buddhi-manas) eli *ego* aikakausittain ja pitkien kierroksien kuluessa pukeutuu lihan ruumiiseen, ja "ylösnousemus" (resurrektio) merkitsee vain egon jälleensyntymistä toiseen muotoon. (Katso *Teos. Sk.*)

Reuchlin, John. Suuri saksalainen filosofi, kielitieteilijä, kabbalisti ja oppinut. Hän syntyi v. 1455 Pfortzheimissä Saksassa, ja toimi varhaisessa nuoruudessaan diplomaattina. Elämänsä eräässä vaiheessa hän toimi Tübingenin tuomioistuimessa tuomarin korkeassa virassa yksitoista vuotta. Hän oli myös Melanehtonin opettaja, ja papisto vainosi häntä ankarasti sen vuoksi, että hän ylisti heprealaista Kabbalaa, vaikkakin häntä samanaikaisesti sanottiin "uskonpuhdistuksen isäksi". Hän kuoli v. 1522 suuressa köyhyydessä, mikä oli tavallisesti niiden kohtalona, jotka noihin aikoihin asettuivat vastustamaan kirkon kuollutta kirjainta.

samadhi. Henkisen ekstaasin intialainen nimitys. Se on täydellinen transsi- (haltio-) tila, joka on saatu aikaan mystisen konsentraation (ajatusten keskityksen) avulla.

samma sambuddha. Ihmisen kaikkien menneitten ruumistusten yhtäkkinen muistaminen, muistamisilmiö, joka on saavutettu joogan avulla. Buddhalainen mystinen nimitys.

Samjuttaka Nikaaja. Eräs buddhalaisista *suutroista* (runoelmista).

Samothrake. Eräs Kreikan saariston saarista, kuuluisa menneinä aikoina sen tempeleissä vietetyistä mysteereistä. Nämä mysteerit olivat maailman kuulut.

samskaara (samkhaara). Yksi viidestä buddhalaisesta *skandhasta* eli ominaisuudesta. (Katso "skandhat"). "Sielun taipumukset".

sandshnjaa (sanjaa). Yksi viidestä skandhasta eli ominaisuudesta tarkoittaen "abstraktisia aatteita".

séanse. Nimitys, jota nykyään käytetään merkitsemään istumista meedion kanssa erilaisten ilmiöiden aikaan saamiseksi. Sitä käyttävät pääasiallisesti spiritualistit.

sefiroth. heprealais-kabbalistinen sana, joka tarkoittaa Ain-Sofin, persoonattoman, kaikkiallisen prinssiin eli jumaluuden kymmentä jumalaista emanaatiota (vuodatusta). (Katso *Teos. Sk.*)

selväkuulo (ransk. clairaudience). Kyky — joko synnynnäinen tai okkultisen harjoituksen avulla hankittu — kuulla asioita välimatkasta huolimatta.

selvänäkö (ransk. clairvoyance). Kyky nähdä sisäisellä silmällä eli henkisen näkökyvyn avulla. Sellaisena kuin sitä nykyään käytetään se on vapaa ja ylimalkainen sana, joka käsittää sekä luontaisen terävyyteen eli intuitioon perustuvan onnistuneen arvaamisen että sen kyvyn, josta Jakob Böhme ja Swedenborg antoivat niin monta merkillistä esimerkkiä. Kuitenkin juuri nämä kaksi suurta näkijää, koska he eivät kyenneet koskaan kohoamaan juutalaisen Raamatun ja lahkolaisopetusten yleistä henkeä korkeammalle, ovat surullisella tavalla sotkeneet näkemänsä ja poikenneet kauas tosi selvänäöstä.

skandhat. Jokaisen persoonallisuuden *ominaisuudet*, jotka kuoleman jälkeen muodostavat uuden karmallisen jälleensyntymisen, niin sanoaksemme, perustan. Niitä on viisi buddhalaisten kansanomaisessa eli eksoteerisessa järjestelmässä: nimittäin *ruupa*, muoto eli ruumis, joka jättää jälkeensä magneettiset atominsa ja okkultiset taipumuksensa; *vedaana*, aistimukset, jotka tekevät samoin; *sandshnjaa* eli abstraktiset aatteet, ruumistuksesta toiseen työskentelevät luovat voimat; *samskhaara*, sielun (ajattelijan) taipumukset; ja *vinjaana* (vidjaana), älylliset kyvyt.

somnambulismi. "Unessa käveleminen". Sielullis-ruumiillinen tila, joka on liiankin hyvin tunnettu tarvitakseen selvitystä.

spiritismi. Samaa kuin edellä mainittu (nimittäin unissa kävelemistä!), sillä erotuksella, että spiritualistit kieltäytyvät uskomasta melkein yksimielisesti jälleensyntymisoppiin, kun sen sijaan spiritistit tekevät siitä uskonsa peruseriaatteen. Kuitenkin on olemassa suunnaton ero viimeksi mainittujen näkökantojen ja itämaisten okkultisten filosofisten opetusten välillä. Spiritistit kuuluvat Allan Kardecin perustamaan ranskalaiseen koulukuntaan, ja Amerikan ja Englannin spiritualistit "Foxin tyttöjen" koulukuntaan; nämä aloittivat teorioidensa julistamisen Rochesterissä, Amerikassa. Teosofit, vaikkakin he uskovat sekä spiritualistien että spiritistien mediumistisiin ilmiöihin, hylkäävät "henki"teorian.

spiritualismi. Nykyaikainen uskomus, että kuolleiden henget saadaan palaamaan maan päälle keskustelemaan elävien ihmisen kanssa. (Katso "spiritismi".)

sthuula shariira. Sanskritinkielinen, okkultismissa ja veedaantafilosofiassa käytetty ihmisen fyysisen ruumiin nimitys.

suksmopaadhi (taaraka-raadsha-jooga-koulun termi). Fyysinen ruumis valvovassa, tajuisessa tilassaan (*dshagrata*).

suksmopaadhi (taaraka-raa;dsha-jooga-koulun termi). Fyysinen ruumis uni- (unta näkevässä) tilassaan (*svapna*), ja *kaaranopaadhi*, "kausaaliruumis" (syyruumis).

suuri aikakausi. Oli olemassa useita vanhojen kansojen mainitsemia "suuria aikakausia". Intiassa se käsitti koko "mahamanvantaran" eli "Brahmaan iän", jonka jokainen "päivä" vastaa ketjun elämän kierrosta, so. se vastaa seitsemän kierroksen pituista aikakautta (katso A. F. Sinnetin 'Esoteric Buddhism'-teosta). Siten, koska yksi "päivä" ja yksi "yö" yhdessä edustavat, manvantarana ja pralajana, 8 640 000 000 vuotta, "aikakausi" kestää 311 040 000 000 000 vuotta; ja sen jälkeen *pralaja* eli maailmankaikkeuden hajaantuminen tulee kaiken käsittäväksi. Egyptiläisillä ja kreikkalaisilla "suuri aikakausi" tarkoitti vain kääntöpiirin eli tähtivuotta, jonka kesto aika on 25 868 aurinkovuotta. Täydellisestä eli jumalien ajanlaskusta he eivät sanoneet mitään, koska se oli asia, josta voitiin keskustella ja joka voitiin paljastaa vain mysteereissä ja vihkimysseremonioitten aikana. Kaldealaisten "suuri aikakausi" oli numeroin ilmaistuna sama kuin hindujen.

Swedenborg (Emanuel). Eräs kuuluisa viime vuosisadan tiedemies ja selvänäkijä, suuresti oppinut mies, joka on valtavasti edistänyt tieteen kehitystä, mutta jonka mystiikka ja transsendentaalinen filosofia on sijoittanut hänet harhanäkyjen näkijöiden riveihin. Hänet tunnetaan nykyisin yleisesti swedenborgilaisen lahkon eli Uuden Jerusalemin Kirkon perustajana. Hän syntyi Tukholmassa (Ruotsissa) v. 1688 luterilaisista vanhemmista; hänen isänsä oli Länsi-Götanmaan piispa. Hänen alkuperäinen nimensä oli Svedberg, mutta hänen tultua korotetuksi aatelis- ja ritarisäätyyn v. 1719 se muutettiin Swedenborgiksi. Hänestä tuli mystikko v. 1743, ja neljä vuotta myöhemmin (v. 1747) hän luopui virastaan (kaivosakatemian ylimääräisenä asessorina) ja antautui kokonaan mystiikkaa harrastamaan. Hän kuoli v. 1772.

syyruumis, kausaaliruumis. Tämä "ruumis", joka todellisuudessa ei ole lainkaan mikään ruumis, ei objektiivinen eikä subjektiivinen, vaan *buddhi*, henkinen sielu, on saanut nimensä siitä, että se on suoranaisten syynä *sushupti*-tilaan, joka johtaa *turiija*-tilaan, *samadhin* korkeimpaan tilaan. Taaraka-raadsha-joogit sanovat sitä *kaarano*-paadhiksi, "syyn perustaksi", ja veedaantajärjestelmässä se vastaa sekä *vinjaana-maaja*- että *aanandamaajakooshaa* yhdessä (viimeksi mainittu ollen lähinnä aatmaa ja on sen vuoksi Kaikkiällisen Hengen käyttöväline). Buddhia yksinään ei voi sanoa syyruumiiksi, mutta se tulee siksi vasta yhdistyneenä manakseen, ruumistuvaan olemukseen eli egoon.

taaraka-raadsha-jooga (sanskri.). Eräs brahmalaisista joogajärjestelmistä, filosofisin, ja tosiasiallisesti kaikista salaisin, koska sen todellista sisältöä ei koskaan anneta julkisuuteen. Se on puhtaasti älyllinen ja henkinen itsekasvatuskoulu.

taidshas (sanskri.). Sanasta *tedshas*, "tuli"; merkiten "säteilevä", "valaiseva", ja tarkoittaa *manasa ruupaa*, "manaksen ruumista", ja myös tähtiä ja *tähden kaltaisia* loistavia kuoria. Veedaantafilosofiaan kuuluva nimitys, jolla on muitakin merkityksiä kuin äsken mainittu okkultinen merkitys.

taso. Käännös latinalaisesta sanasta *planus*, taso, tasainen, avaruuden laajuus eli ala, joko fyysisessä tai sitten metafysisessä mielessä. Okkultismissa tajunnan jonkin tilan piiri tai ulottuvuus, tai aineen tila, joka vastaa tietyn aistisarjan havaintokykyä tai tietyn voiman vaikutusta.

teogonia. Kreikankielisestä sanasta *theogonia*, sanallisesti "jumalien synty t. syntyoppi".

teosofia, kreikkalaisesta sanasta *theosophia*. Sananmukaisesti "jumalainen viisaus" eli "jumalien viisaus", "jumalviisaus".

[Täydellisemmän selvityksen saamiseksi katso *Teos. Sanakirjasta* sellaisia sanoja kuin "Teosofia", "Teosofit", "Teosofinen Seura" jne.]

terapeutit (kreikk.). Juutalaisten mystisten parantajien eli esoteristien koulukunta, jota jotkut ovat väärin nimittäneet lahkoksi. He asustivat Aleksandriassa ja sen läheisyydessä, ja heidän menettelytapansa ja uskomuksensa ovat tähän päivään saakka jääneet salaisuudeksi kirjallisuuden tutkijoille, koska heidän filosofiansa näyttää olleen jonkinlainen yhdistelmä orfilaisista, pythagoralaisista, essealaisista ja puhtaasti kabbalistisista menoista ja menettelytavoista. (Katso *Teos. Sk.*)

tetragrammaton (kreikk.). Neljänä kirjaimena ilmaistu jumaluuden nimi, ja ne ovat englanninkielisessä (suomalaisessa?) muodossa IHVH. Se on kabbalistinen termi (sanonta) ja vastaa aineellisemmalla tasolla pyhää pythagoralaista *tetraktys'*tä. (Katso *Teos. Sk.*)

teurgia (kreikk. *thelourgía*). Rituaalit, joita suorittamalla saadaan planeetta- ja muut henget tai jumalat vedetyiksi maan päälle. Voidakseen käytännössä

toteuttaa tämän tarkoituksen *teurgin* oli oltava ehdottoman puhdas ja epäitsekkäs vaikuttimiensa puolesta. Teurgian harjoittaminen on hyvin vähän toivottavaa ja jopa vaarallista meidän päivinämme. Maailma on tullut liian turmeltuneeksi ja pahaksi, jotta voitaisiin harjoittaa sitä, johon yksin sellaiset pyhät ja oppineet miehet kuin Ammonios, Plotinos, Porfyrios ja Jamblikhos (kaikista oppinein teurgi) saattoivat ryhtyä rangaistuksetta. Meidän päivinämme teurgia, eli jumalainen, hyvää aikaansaava magia, on liiankin herkkä muuttumaan goetiikaksi, toisin sanoen noituudeksi. Teurgia on ensimmäinen magian kolmesta alalajista, jotka ovat teurgia, *goetiikka* ja luonnon magia.

theodidaktos (kreikk.). "Jumalan opettama", arvonimi, jota käytettiin Ammonios Sakkaksesta.

thymos (kreikk.). Pythagoralainen ja platoninen nimitys, jota käytettiin eräästä ihmissielun puolesta merkitsemään sen intohimoista *kaamaruupa*-tilaa: — se vastaa jokseenkin täsmälleen sanskritin sanaa *tamas*, "pimeyden ominaisuus", ja sana *thymos* on luultavasti johtunutkin *tamas*-sanasta.

Timaeos (Lokrislainen). Eräs pythagoralainen filosofi, joka syntyi Lokrisessa. Hänen metempsychosis- (jälleensyntymis-, sielunvaellus-) oppinsa erosi jossain määrin hänen opettajansa opettamasta. Hän kirjoitti tutkielman Maailmansielusta ja sen luonnosta ja olemuksesta doorilaisella murteella; teos on vieläkin tallella.

triadi eli kolminaisuus. Jokaisessa uskonnossa ja filosofiassa — kolme yhdessä.

tsheela (sanskrit.). Opetuslapsi. Gurun tai tietäjän oppilas, jonkun adeptin tai filosofisen koulukunnan seuraaja.

tulifilosofit. Nimitys, jota käytettiin keskiajan hermeetikoista ja alkemisteista, ja myöskin rosenkreuttiläisistä. Viimeksi mainitut, teurgien seuraajina, pitivät tulta jumaluuden symbolina. Se ei ollut ainoastaan aineellisten atomien lähde, vaan myöskin niitä elähdyttävien henkisten ja sielullisten voimien säiliö. Suurin piirtein katsoen tuli on kolminainen prinssiipi; esoteerisesti seitsenäinen, niin kuin ovat muutkin alkuaineet. Niin kuin ihmisenkin muodostaa henki, sielu ja ruumis, ynnä nelinkertainen aspekti; niin on tulikin. Siten erään mainehikkaan rosenkreuttiläisen Robert Floodin teosten (*De Fluctibus*) mukaan tuli sisältää —

ensiksi, näkyvän liekin (ruumiin); toiseksi, näkymättömän, astraalisen tullen (sielun); ja kolmanneksi, hengen. Neljä aspektia ovat (a) kuumuus (elämä), (b) valo (sielu, mieli, ymmärrys), (c) sähkö (kaamiset eli molekulaarivoimat), ja (d) synteettiset (yhdistetyt) perusainekset, *hengen yläpuolella*, eli sen olemassaolon ja ilmennyksen alkusyy. Hermetisti tai rosenkreutsiläinen ymmärtää, että kun liekki sammuu objektiivisella (ulkokohtaisella) tasolla, se on vain siirtynyt näkyvästä maailmasta näkymättömään; havaittavissa olevasta ei havaittavissa olevaan.

upaadhi (sanskri.). Jonkin perusta, pohjarakennelma, käyttöväline; siten okkultismissa — aine on hengen *upaadhi*.

Upanishad (sanskri.). Sananmukaisesti "esoteerinen (salainen) oppi". Veedojen kolmas osasto, ja se luetaan yhteen (jumalaisten) ilmestysten kanssa (*sruti* eli "paljastettu sana"). Noin 150 upanishadia on vielä jäljellä, vaikka useampaa kuin noin kahtakymmentä ei voida pitää täysin puhtaana väärennyksestä. Nämä ovat kaikki peräisin varhaisemmalta ajalta kuin kuudennelta vuosisadalta eKr. Niin kuin Kabbala, joka tulkitsee Raamatun esoteerista merkitystä, niin *Upanishadit* selvittävät Veedojen mystistä merkitystä. Professori Cowellilla on pari *Upanishadeja* koskevaa huomautusta, jotka ovat yhtä kiintoisat kuin oikeat. (Hän sanoo näin: (1) Näissä teoksissa on "eräs merkillinen erikoisuus: niiden opeista puuttuu täydelleen brahmanistinen, muita vieroksuva henki... Ne henkivät täysin erilaista henkeä, sellaista ajatuksen vapautta, mikä oli tuntematon kaikille muille teoksille, lukuun ottamatta itse Rig Veeda -hymnejä; ja (2) korkeamman tiedon (*guptaa vidjaan*) suuret opettajat ja brahmiinit esitetään jatkuvasti menemässä kshatrija-kuninkaiden luokse tullakseen heidän oppilaikseen" (*tsheeloikseen*). Tämä osoittaa selvästi, että (a) *Upanishadit* kirjoitettiin ennen kuin *kastipakko* ja brahmiinien valtakausi alkoi, ja ne seuraavat sitten iässä välittömästi Veedoja; ja (b), että okkultiset tieteet eli "korkeampi tieto", niin kuin Cowell sen sanoo, on paljon vanhempi kuin brahmiinit Intiassa tai vieläpä vanhempi kuin mitä he ovat olleet kastina (yhteiskuntaluokkana) olemassakaan. Kuitenkin *Upanishadit* ovat paljon myöhäisemmät kuin *guptaa vidjaa* eli "salatiede", joka on yhtä vanha kuin itse inhimillinen filosofinen ajatuskyky.

uusplatonikot. Eräs filosofian koulukunta, joka syntyi ajanlaskumme toisen ja kolmannen vuosisadan välillä, sen perusti aleksandrialainen Ammonios Sakkas. Kuten filaleetteja ja analogisteja, heitäkin kutsuttiin *teurgisteiksi* ja monilla muilla nimillä. He olivat ensimmäisten vuosisatojen teosofeja. Uusplatonismi on platonista filosofiaa siihen *lisättynä ekstaasi*, jumalainen raadsha-jooga.

vaahan (sanskrit.) lat. vehiculum. "Vehikkeli", käyttöväline; merkitsee samaa kuin *upaadhi*.

vallabatshaarjojen laho (sanskrit.) eli "*maharaadshojen laho*"; irstas phallos-kulttia harjoittava yhdyskunta, jonka päähaara on Bombayssa. Palvonnassa kohteena on Krishna-lapsi. Englantilaisintialaisen hallituksen on täytynyt useita kertoja puuttua sen asioihin saadakseen loppumaan sen rituaalien ja inhottavien menojen harjoittamisen, ja sen hallitseva maharaadsha, jonkinlainen ylipappi, on pantu useammin kuin kerran vankilaan, niin kuin aivan oikein on. Se on eräs Intian häpeätahroja.

veedaanta (sanskrit.). Sananmukaisesti: "kaiken tiedon päätös". Yhtenä kuudesta *darshanasta* eli filosofian koulukunnasta, sitä nimitetään myös *uttaramimaansa* eli "myöhempi" mimaansa. On sellaisia, jotka kykenemättöminä ymmärtämään sen esoterismia, pitävät sitä ateistisena (jumalankieltävänä); mutta niin ei ole asianlaita, sillä Sankaraatshaarja, tämän koulukunnan suuri apostoli ja sen kansanomaiseksi tekijä, oli eräs Intian suurimpia mystikoita ja adepteja.

vidjaa (sanskrit.). Tieto, eli paremminkin "viisauden tieto", viisaustieto, salatiede.

vihitty (lat. *initiatus*). Tällä nimellä kutsuttiin jokaista, joka oli vastaanotettu joko vapaamuurariuden tai okkultisiin mysteereihin ja salaisuuksiin ja jolle ne oli selvitetty. Muinaisina aikoina he olivat niitä, jotka olivat vihityt mysteereitten hierofanttien opettamaan salaiseen tietoon; ja nykypäivinä vihittyjä ovat ne, jotka mystisen tietouden adeptit ovat vihkieneet mysteeritietoon, jolla huolimatta aikakausien kulumisesta on vielä muutamia tosi palvoja maan päällä.

viisasten kivi, filosofien kivi. Alkemiassa tunnettu nimitys; sitä sanotaan myös *projektiojauheeksi* (engl. powder of Projection), mystinen "prinsiippi", jolla on kyky muuntaa halvat metallit puhtaaksi kullaksi. — Teosofisessa kielenkäytössä

se symbolisoi ihmisen alemman eläimellisen luonnon muuntamista korkeimmaksi jumalaiseksi luonnoksi.

viisauuskonto. Sama kuin teosofia. Sanaa käytetään siitä salaisesta opista, joka on jokaisen eksoteerisen (pyhän) kirjoituksen ja uskonnon perustana.

vinjaana (sanskrit.). Yksi viidestä skandhasta; se merkitsee sanallisesti "älylliset kyvyt". (Katso sanaa "skandhat").

yksilöllisyys. Se on eräs niistä nimityksistä, joka teosofiassa ja okkultismissa on annettu ihmisen *korkeammalle minälle*. Me teemme eron kuolemattoman ja jumalaisen sekä kuolevaisen inhimillisen minän välillä, joka häviää. Viimeksi mainittu eli "persoonallisuus" (persoonallinen minä) elää fyysisen ruumiin kuoltua vain jonkin aikaa kaamalookassa: yksilöllisyys pysyy ikuisesti.

yleismaailmallinen veljeys (*Universal Brotherhood*, engl.) Teosofisen Seuran alaotsikko ja ensimmäinen sen tunnustamasta kolmesta ohjelmapykälästä.

Zenobia. Palmyran kuningatar, jonka keisari Aurelianus kukisti. Hänen opettajanaan oli Longinus, kuuluisa kirjallisuuden tuntija ja loogikko kolmannella vuosisadalla jKr. (Katso sanaa "Longinus"). Zivo, Kabar (eli Jukabar). Erään luovan jumaluuden nimi Codex Nazarenuksessa. (Katso *Isis Unveiled*'iä).

Zohar (hepr.). "Loiston kirja", kabbalistinen teos, jonka Simon ben Jochain arvellaan kirjoittaneen ajanlaskumme ensimmäisellä vuosisadalla. (Täydellisemmän selvityksen saamiseksi katso *Teos. Sk.*)

zoroasterilainen. Parsien, auringon eli tulenpalvojien uskonnon noudattaja.

Huom.! Lukijat, jotka tarvitsevat täydellisempiä tietoja jostakin tietystä nimityksestä, tutkikoot teosta *Teosofinen Sanakirja* (*The Theosophical Glossary*).